

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra Pedagogiky

Bakalářská práce

Kateřina Keselicová

Spolupráce mateřské školy a rodiny

Cooperation between nursery school and family

Praha 2019

Vedoucí práce: PaedDr. Eva Valášková Vincejová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 13. prosince 2019

Kateřina Keselicová

Klíčová slova (česky)

Dítě předškolního věku, komunikace, mateřská škola, pravidla, rodič, rodina, socializace, učitelka mateřské školy.

Klíčová slova (anglicky):

Communication, family, nursery school, nursery school teacher, parent, preschool child, rules, socialization.

Abstrakt (česky)

Bakalářská práce se zabývá problematikou spolupráce mateřské školy a rodiny. Cílem bakalářské práce je analyzovat spolupráci mateřské školy a rodiny v kontextu socializace dítěte předškolního věku. První tři kapitoly teoretických východisek představují úvod do zkoumané problematiky: přiblížena jsou specifika předškolního věku, koncept socializace a její průběh u dítěte v předškolním věku v rodině a v mateřské škole. Pojednáno je o faktorech, které jsou významné pro socializaci dítěte předškolního věku a též o schopnostech a dovednostech, které je vhodné v tomto věku u dětí rozvíjet. V páté kapitole práce je popsán koncept výzkumu a užitá metodologie. Zvolen byl kvantitativní výzkum, metodou výzkumu byl dotazník vlastní konstrukce, data byla analyzována pomocí popisné statistiky. Cílem výzkumu bylo zjistit, v jakých oblastech lze v rámci vzájemné spolupráce mateřské školy a rodičů pozitivně působit na socializaci dětí předškolního věku. Dalším cílem jsem zjišťovala, jaké faktory přispívají ke kvalitě vzájemné spolupráce učitelky mateřské školy a rodičů. Výzkumný soubor tvořili rodiče dětí předškolního věku a učitelky mateřských škol. Z výzkumu vyplynulo, že spolupráce rodičů a mateřské školy je většinou dobrá, klíčový je zájem o dítě a též o působení na dítě druhou stranou. Významné je včasné předávání potřebných informací o dítěti, rodině či fungování v mateřské škole. Součástí práce je i doporučení pro praxi.

Abstract (in English):

The bachelor thesis deals with the issue of cooperation between nursery school and family. The aim of the bachelor thesis is to analyze the cooperation of nursery school and family in the context of socialization of preschool children. The first three chapters of the theoretical background provide an introduction to the issue: the specifics of preschool age, the concept of socialization and its course in preschool children in the family and nursery are discussed. Factors that are important for the socialization of preschool children are discussed as well as the abilities and skills that should be developed in children at that age. The fifth chapter describes the concept of research and the methodology used. Quantitative research was chosen, the method of research was a questionnaire of own construction, data were analyzed using descriptive statistics. The aim of the research was to find out in which areas the cooperation of nursery school and parents can positively influence the socialization of preschool children. The secondary / further objective was to find out what factors contribute to the quality of mutual cooperation between kindergarten teachers and parents. The research sample consisted of parents of preschool children and nursery school teachers. The research showed that the cooperation of parents and kindergarten is usually good, the key is the interest in the child and also the influence on the other side. Timely transfer of necessary information about the child, family or functioning in nursery school is important. Part of the work is also recommendations for practice.

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	SOCIALIZACE DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU.....	2
2.1	VYMEZENÍ SOCIALIZACE A JEJÍ VÝZNAM PRO PSYCHOSOCIÁLNÍ VÝVOJ	2
2.2	CHARAKTERISTIKA DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	4
2.3	SOCIALIZAČNÍ ČINITELÉ DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	7
3	SOCIALIZACE DÍTĚTE V RODINĚ A MATEŘSKÉ ŠKOLE.....	9
3.1	RODINA JAKO PRIMÁRNÍ SOCIALIZAČNÍ ČINITEL DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	9
3.1.1	<i>Funkce rodiny</i>	<i>9</i>
3.1.2	<i>Možnosti a limity rozvíjení osobnosti dítěte v rodině</i>	<i>10</i>
3.1.3	<i>Selhávání socializace dítěte v rodinném prostředí</i>	<i>12</i>
3.2	MATEŘSKÁ ŠKOLA JAKO DRUHÝ VÝZNAMNÝ SOCIALIZAČNÍ ČINITEL DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	13
3.2.1	<i>Výchova a vzdělávání dítěte v mateřské škole</i>	<i>14</i>
3.2.2	<i>Faktory ovlivňující socializaci dítěte v mateřské škole</i>	<i>15</i>
3.2.3	<i>Schopnosti a dovednosti dítěte rozvíjené v mateřské škole.....</i>	<i>18</i>
4	SPOLUPŮSOBENÍ RODINY A MATEŘSKÉ ŠKOLY NA SOCIALIZACI DÍTĚTE	20
4.1	VÝZNAM A CÍLE SPOLUPRÁCE MEZI MATEŘSKOU ŠKOLOU A RODINOU PŘI SOCIALIZACI DÍTĚTE	20
4.2	FORMY SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY	21
4.3	PODMÍNKY A PRŮBĚH ÚSPĚŠNÉ SOCIALIZACE DÍTĚTE V KONTEXTU SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY.....	23
4.4	VÝZKUMY ZKOUMAJÍCÍ SOCIALIZAČNÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ SPOLUPRÁCI MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODINY	24
5	METODOLOGICKÝ ÚVOD.....	28
5.1	CÍL VÝZKUMU A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	28

5.2	METODIKA VÝZKUMU	28
5.3	CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU	30
6	VÝSLEDKY VÝZKUMU	33
6.1	PREZENTACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	33
6.2	DISKUSE	50
6.3	DOPORUČENÍ PRO PRAXI	53
7	ZÁVĚR	55
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	56
9	SEZNAM OBRÁZKŮ:	60
10	SEZNAM ZKRATEK:	61
	PŘÍLOHA 1. DOTAZNÍK PRO RODIČE DĚTÍ V MŠ	I
	PŘÍLOHA 2. DOTAZNÍK PRO UČITELKY MŠ	VIII

Předmluva

Bakalářská práce se zabývá problematikou spolupráce mateřské školy a rodiny. Jedná se o téma stále značně aktuální, a to zejména s ohledem na různé typy mateřských škol, které vznikají a které jsou nejen tradiční, ale i alternativní. Rodiče tak mají možnost volit pro své dítě předškolního věku mateřskou školu, která bude sdílet obdobný přístup k výchově, zejména socializaci dítěte. Tento soulad je významný, neboť saturuje klíčové potřeby dítěte v tomto věku, které jsou stále spojeny s bezpečím a jistotou. Pakliže spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou není optimální či se vyznačuje výraznými nedostatky, důsledky jsou závažné zejména pro dítě, a to např. ve smyslu adaptace na prostředí mateřské školy, dodržování pravidel v mateřské škole či respektování autorit.

Práci tvoří celkem sedm kapitol. V úvodu je vymezen cíl práce i některé její hlavní části. Třetí až pátá kapitola práce představuje teoretická východiska pro realizaci vlastního výzkumu, který je nejprve z hlediska metodologie popsán v kapitole páté a v šesté kapitole jsou prezentovány zjištěné výsledky. Hlavní výsledky jsou shrnuty v závěru práce.

Literární rešerše vychází z dostupných aktuálních českých i zahraničních odborných zdrojů. K významným publikacím, z nichž bylo čerpáno, patří zejména publikace S. Kořátkové věnované mateřským školám, kniha E. Opravilové *Předškolní pedagogika*, která přibližuje změny v pedagogice uplatňované v mateřských školách po roce 1989 a nastiňuje také odlišné přístupy k edukaci dětí v mateřské škole v rámci různých typů mateřských škol. Problematiku socializace dítěte předškolního věku vhodně přibližuje R. Jedlička. Zdroje jsou citovány dle platné normy.

Koncepce výzkumu vycházela z doporučení odborníků na metodologii kvantitativního výzkumu – zmínit lze např. J. Reichela či M. Dismana. Před vlastní realizací výzkumu byl proveden předvýzkum, který umožnil otestovat sestrojený dotazník. Analýza dat byla užita s využitím deskriptivní statistiky, kdy byly porovnávány odpovědi dvou souborů respondentů, kterými byli rodiče dětí předškolního věku a učitelky mateřských škol. Nejednalo se o tatáž zařízení, výzkum byl proveden pomocí online dotazníku, což umožnilo získat informace od rodičů a učitelek spjatých s různými mateřskými školami, a získat tak přehled o tom, jak spolupráce rodičů a učitelek v mateřské škole probíhá.

1 Úvod

Docházka do mateřsk školy není s výjimkou posledního roku před nástupem do zkladn školy povinn. V českm prostředí je vsak mateřsk škola u rodičů velmi často velmi kladn hodnocena a velká část předškolních dt ji navtevuje mnohem dle než jen jeden poslední rok. Jedná se často i o nutnost umstt dt do institucionnn výchovy poté, co se primrn pečovatel, nejčastěji matka, navrací na trh práce. Předat dt z rodinného prostředí do prostředí, v němž jsou cizí lidé – učitelky, děti – vsak nemusí být pro rodiče snadn. Je velmi dležit, aby mateřsk škola a rodina zaujímaly obdobn postoj k edukaci dítěte, vztahování se k němu, neboť pakliže mezi oběma stranami panuje soulad, profituje z toho pedevm dt, a to zejména z hlediska jeho socializace a zdravého osobnostního vývoje.

Cílem bakalárské práce je analyzovat spolupráci mateřsk školy a rodiny v kontextu socializace dítěte předškolního věku. K naplnn tohoto cíle slouží teoretick východiska uveden a realizace vlastního výzkumu. V teoretick části práce je pibližena problematika socializace dítěte předškolního věku, zmnna jsou specifika dt v tomto období a faktory, které k socializaci dítěte předškolního věku pispvj pedevm. Pojednáno je také o způsobu socializace dítěte v rodině a v mateřsk škole, rozdílech, které v těchto prostředích v dané oblasti mohou panovat. Popsány jsou schopnosti a dovednosti, které jsou rodinou i učitelkami v mateřsk škole rozvjny.

Cílem realizovaného kvantitativního výzkumu bylo zjistit, v jakých oblastech lze podle učitelek mateřsk školy a rodičů dt předškolního věku pozitivn působit v rámci vzájemné spolupráce na socializaci těchto dětí. Dalm cílem jsme zjitovali, jaké faktory pispvj ke kvalitě vzájemné spolupráce učitelek mateřsk školy a rodičů. Vzkumn soubor tvořilo 120 respondentů, kdy se jednalo o 66 rodičů dt předškolního věku a 54 učitelek mateřských škol. Metodou sběru dat byl dotazník vlastní konstrukce, kter byl nejprve otestován v rámci předvýzkumu. K analýze dat byla využita popisn statistika.

Výsledky jsou v diskusi vztaženy k vzkumnm otázkám a teoretickm východiskům. Hlavní výsledky jsou shrnuty v zveru práce. Součástí práce je i doporuen pro praxi.

2 SOCIALIZACE DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

První kapitola teoretických vychodisek se zaměřuje na charakteristiku socializace dítěte p ředškolnho věku. Nejprve je popsán proces socializace a jeho význam pro psychosociální vývoj jedince. Dále jsou p řiblížena specifika dítěte p ředškolnho věku a v zveru kapitoly je p řiblížen proces socializace dítěte p ředškolnho věku z hlediska p ůsobení nejdůležitějších socializačních činitelů.

2.1 Vymezení socializace a její význam pro psychosociální vývoj

Socializaci rozumíme podle Jedličky a kol. (2015, s. 12) v obecn rovině „*p řechod od biologického tvora ke společenskému*“. Jak Jedlička a kol. (2015, s. 15) dále uvádějí, socializace značí zespolečenštění člověka. Jedná se o proces osobnostního vývoje, kter je podmíněn p ůsobenm p řrodnch a společenských vlivů, a to na vdom i nevdom úrovni. Dt se postupn uí, co je pro společnost nebo kulturu, jejíž je součastí, dležit. Poznává její normy, hodnoty, pravidla chování apod. Tím se také formuje osobnost jedince, utváří se jeho identita. Autoři dále doplňují, že se socializace odehrává velkou mrou p ředstnctvm výchovy, nicméně tou se socializace nevyčerpává.

Výchova je podle Valiřov a Kaskov (2007, s. 59) „*procesem vědomého, záměrného a cílevědomého utvřn podmínek, které umožňují r ůst každého jedince v souladu s jeho vnitřními dispozicemi a podněcující jeho vlastní úsilí stát se autentickou, vnitřn integrovanou a kulturn osobností.*“ Dle téhož zdroje pak m ůže být součastí výchovy i vzdělávání, což je tž vdom a řizen p ůsoben na jedince, kter se vřak zaměřuje zejména na kognitivn a společenskou složku jeho osobnosti, p řčemž v rámci vzdělávání dochází ke kontrole tohoto procesu ze strany společnosti. Výchova probíhá u p ředškolnho dítěte jak v rodině, tak i v mateřsk škole, pokud ji dt navřtvuje, p řčemž v instituci mateřsk školy je oproti rodině vtřinou kladen vtř d ůraz i na proces vzdělávání.

Podobn jako Jedlička a kol. (2015) nahlz na socializaci také Reichel (2008, s. 157), dle kterého se jedná o „*postupnou p řemnu člověka jako biologického tvora ve společenskou bytost.*“ lovk zkladn lidsk atributy získává během svého života, nerodí se s nimi. Vznamn jsou v tomto ohledu spoleensk interakce, v nichž jedinec poznává a osvojuje si hodnoty a normy společnosti, k níž p řinleží.

dívka nadále zůstat v pevnější vazbě, není zapotřebí vůči matce výrazněji revoltovat apod., aby si osvojila potřebn vzorce chování, kter se navíc v připad dvek v moderních společnostech vyznačují oproti chlapcům větší submisivitou, patří k nim péče, citlivost, coř lze přmo pozorovat u matky. Na kontaktu s otcem si dívka procvičují chování, kter si nápodobou osvojila od matky. Oproti tomu chlapci se musí vzdát identifikace s matkou, naopak se musí začít orientovat na identifikaci s otcem. Tento proces by měl být podporován rodiči, že není řadouc, aby chlapec byl přliř fixován na matku. Na msto matky v souvislosti se socializaci chlapce vstupují otec, který vede chlapce k orientaci na cíl, výkon, zatímco matka je zdrojem citlivosti, více se podl na rozvoji emoční stránky chlapce. Chlapec se tedy více soustředí na rodinu, opouřt zaměřenost na matku. Zároveň také podle autorů platí, že společnost formuj osobnost dvek a chlapců požadovm směrem, a to jř od raného věku dítěte.

2.2 Charakteristika dítěte předškolnho věku

Kořtkov (2008, s. 13-14) uvádí, že za předškoln věk je považováno období od 3 do 6 let. V tomto věku vtřinou dt navřtvuj mateřskou školu. Rodinn výchova se tak rozřřuj o vchovn vliv mateřsk školy nebo jin, obdobn instituce. Hodnoty a chování, které byly rozvíjeny u dítěte v rodinnm prostředí, mateřsk škola (Mř) vtřinou posilují, působí tř jako vznamn socializační činitel dítěte.

V předškolnm věku se v život jedince odehrává mnoho změn. Toto období je ohraničeno dvěma důležitými mezníky, kterými jsou vstup do mateřsk školy a na konci předškolnho věku vstup do zkladn školy. Úkolem dítěte je zvládnout separaci z rodiny, adaptovat se na nov prostředí, postupn také přebírá dt nové povinnosti, kter se objevují v souvislosti s rozvojem nových sociálních rolí (Jucovičová a Žčkov, 2014, s. 10-11).

Z hlediska kognitivních funkcí se dt stále vyznačují egocentrismem. Ulpv tedy prevzn na svém vlastním názoru, jeřt u něj není rozvinuta empatie či schopnost nahlřet na určt jevy i z hlediska druhé osoby. K dalřm charakteristickm rysům předškolnho věku patří fenomenismus (dt ve svém vnímání vychází z vnjř podoby světa), prezentismus (myřlen a prořívn dítěte je velkou mrou vázáno na přtomnost), arteficialismus (dt předpokld, že svět vytvořil někdo druh. Tato moc je přisuzovna autoritám, tedy rodičům, dosplm, ke kterm tedy dt velmi vzhlř) a absolutismus

(dosavadní poznání považuje dt za obecn platn. Je tedy pro něj obtzn zmnit svůj názor, neboť ulpívá na předchozích poznatcích). K dalším podstatnm rysům předškolního věku pat magičnost a fantazijn produkce. Svm pedstavm dt přikládá velk význam, přičemž tyto představy mohou být i znan odtržené od reality. Děti tedy ve svém poznávání vnějšího i vnitrnho světa vycházejí primrn ze své vlastní pozice, nepostupují v myšlen logicky, systematicky, ale spíše nahodile. Nevěnují pozornost informacím, kter se vymykají mořnostem jejich chápání, myšlen je nepropojen (Vgnerov, 2012, s. 178-183).

Orientace dítěte ve světě vychází velkou mrou z jeho potřeb, kter se výrazněji neliší od potřeb existujících v předchozím raném období. Dt potřebuje dostatek vhodných podnětů, přičemž pokud se mu jich nedostává v rodině, lze tuto skutečnost kompenzovat např. prav v mateřsk škole. Rizikem je ovšem pilš velk zaplaven dítěte mnořstvm podnětů, kter nedokáže vhodn zpracovat. Podněty, kterm je dt vystavováno, by měly respektovat vkov mořnosti jedince. Dležit je tž potřeba stálosti, řádu a smyslu v podnětech, jejichž organizace by měla být takov, aby z nich dítě mohlo čerpat při formování nových poznatků a zkušeností. K dalším potřebám pat potřeba citových a sociálních vztahů. Ty jsou se vstupem do mateřsk školy rozšířeny o nov vztahy, které dítě navazuje k učitelkám a vrstevníkům. Stále v tomto věku panuje piklon k autoritám, vrstevnick vztahy jsou ve větší míře rozvíjeny a ve věku školním. K nejvýznamnějším potřebám pat tž potřeby identity, společenského uplatnn a potřeba otevren budoucnosti. Pochopiteln dležit jsou i biologick potřeby předškolního dítěte. Děti potřebují dostatek pohybu, odpočinku, vhodnou stravu. Je velmi dležit, aby socializace předškolního dítěte probíhala obdobnm způsobem v rodině i v mateřsk škole, coř souvisí mimo jiné s potřebou stálosti, bezpečí a jistoty. Dt musí vnímat, že i kdž se nachází mimo svoji nukleární rodinu, je v bezpečí a je o něj vhodn pečováno. S tím souvisí i jednota ve výchově, stanovování pravidel, kter m dt dodrřovat (Kropkov a Splavcová, 2016, s. 51-54).

Benškov (2010, s. 24-25) vysvětluje, že v život předškolního dítěte je významným způsobem zastoupena hra, kter se stává nejdůležitější činností v život jedince v tomto věku, obdobn jako se u dospelho jedná o činnost pracovn. Dt je ve hře ponořeno do své fantazie, často v tomto věku mv i fantazijního kamaráda, s nímž komunikuje a kter může i za dt jednat. Tmto způsobem dochází k zajištění potebn

rozumov a citov rovnováhy. Pokud dte zažívá ztežov situace, hra a fantazie jsou prostředky, jak nron, stresující události zvládnout.

Hra vsak m dílčí funkce, mimo jiné pln i funkci socializan. Podle Kropckov a Splavcová (2016, s. 45) se stává pro dte pedskolnho věku hra základním prostředkem k učení, poznávání, prožívání. Ve hře dte pebr nov role (zde jsou dležit hry na něco, např. na učitelku, maminku, policistu, kdy si dte vstupem do těchto nových rolí osvojuje dovednosti a schopnosti, kter jsou s nimi spojeny), rozvíjí své poznání na základě observačního učení, poznává hranice toho, co smí, a co jíž není dovoleno.

Navíc jsou ve hře rozvíjeny dležit sociln dovednosti dte. K sociálním dovednostem dte pedskolnho věku rad Bednřov a řmarov (2015, s. 55) komunikaci, a to komunikaci verbln i neverbln, pimřen reagování dte na různé situace, schopnost adaptace na nov prostředí, porozumění vlastním pocitům i pocitům druhých, porozumění vlastnímu chování, schopnost sebeovládání a tež sebepojetí a sebehodnocení. Jak autorky dále vysvětlují, tyto schopnosti jsou dležit pro přijetí dte druhými, což m nsledn vliv na sebepojetí dte, jeho spokojenost apod. Dti, kter jsou zdatn v této oblasti, bývají oblben u vrstevníků i dospělých, snáze tedy dosahují svých cílů a uspnji se socializují.

V oblasti emocionality dochází oproti předchozímu batolecmu věku ke zklidnn, což je dáno velkou mrou tím, že se dte v rámci nových sociálních rolí u své emoce regulovat. I přesto se vsak stále vyskytují emon výkyvy, střidn nálad, kter může být velmi rychl: dte pedskolnho věku snadno přechází např. ze smíchu do ple, nicméně obdobn mohou být negativn emoce snadno přeměněny v emoce kladn, neboť zamřen pozornosti dte na urit jev lze snadno zmnit. Emoce jsou vázány na konkrtn přítomnost, při negativních emocích si dte vypomáhá fantazií, kter umořňuje zvldnout úzkost, strach apod. Platí, že mezi dtmi existují rozdíly v jejich kognitivních funkcích i emocionalitě, kter jsou dány geneticky, velkou mrou jsou vsak ovlivněny i procesem socializace a prostředím, v němž dte vyrůstá (Jucovičová a řckov, 2014, s. 22).

Značnou moc v sociálních vztazích získává pedskoln dte v návaznosti na rozvoji řeči. V tomto období se podle řpaňhelov (2008, s. 78-79) ře rozvíjí velmi rychl. Řeč je pouřívna nejen ke komunikaci, ale tež k regulaci vlastního chování, a to přibližně kolem 3. roku, ve 4-5 letech se jíž jedná o vnitřn řeč. Ve ˇtyřech letech umí dte říci krtk říkanky, zazpívat jednoduchou pohádku, ře piletho dte by jíž měla být gramaticky sprvn, objevovat se mohou drobn obtíže ve výslovnosti. Pro rozvoj řeči je dležit

hodn si s dítětem povídat, st mu pohádky, vyprávět pbhy, zároveň by mělo být dt podporováno ve vlastním vyjadřování. Jak autorka doplňuje, celkov by měli dospl podporovat dt v jeho samostatnosti, pčemž korekce chování je nezbytn. Je však vhodnj nerealizovat výchovu formou pkazů, ale dítěti spíše vysvětlovat, pro jsou nkter věci vhodn, jin mn, a postupn takto zprostředkovávat dítěti vnější svět, včetně pravidel, kter v něm existují.

2.3 Socializan initel dítěte předškolního věku

Hlavní socializan činitele jedince tvor podle Jedličky a kol. (2015, s. 34-35) jednotlivci, skupiny, organizace, kter ovlivnj chování člověka. Nejdůležitj etapy socializace, k nimž patr i předškolní věk, probhj v malých sociálních skupinách (rodina, školní třida). Důležit je, že se v těchto malých skupinách potkávají jedinci tvr v tvář, zprostředkovávány jsou vzorce chování i mylen. Primrn společenskou skupinu představuje rodina. Ta je podle autorů důležit z hlediska socializace dítěte nejen ve vztahu k utváření vhodných vzorců chování, ale působí i na citov život dítěte a jeho sebepojetí. Význam rodiny se však v různých společnostech liší. Jak autoři doplňují, zejména v bílých rodinách středn třidy m na socializaci monopol rodina, ovšem v jiných společenstvích tomu tak není. Ve větší míře se může uplatňovat vliv širšího pbuzenstva či komunity. Nicméně i kvalita socializace v rodinách může být odlin. Vliv má zaměstnanost matky, ale i její vztah k dítěti a hodnota, kter je dítěti a dětství přisuzována.

Jak doplňuje Helus (2009, s. 32-33), i pstup společnosti k dítěti se proměňoval. Dnešní situace, kdy dítě stojí v popředí zájmu, je kladen důraz na jeho zájmy, je záležitostí teprve nedvn minulosti. Po mnoho stalet byly zájmy dt opomíjeny, význam dítěte narůstal v okamžiku, kdy bylo dt schopn pace. Podobn se proměňovala i výchova, kter ještě před několika málo lety byla postavena na pedstav, že dospl či společnost nejlépe v, jak m být dt formováno, vychováváno, jak je s ním vhodn zacházet. Aktuln naopak lze pozorovat určitou nejistotu v koncepci výchovy dnešních dt, dt samo se stává tvůrcem vlastního vývoje, k čemuž dostává stále více prostoru.

Kromě rodiny, resp. Často v rámci rodiny, působí na socializaci předškolního dítěte tž média. Jedlička a kol. (2015, s. 49) vysvětlují, že vliv médií na socializaci dítěte byl doposud upozaděn působením jiných činitelů, s nimiž se dt dostává do kontaktu (rodina, sourozenci, uitel a vrstevníci v mateřsk škole apod.). Nicméně digitln média působí

na jedince silněji, neř jaký vliv má televize nebo rozhlas. Snadno zprostředkovávají mnoho informací, z nichř je obtžn volit vhodné podněty, např. s ohledem na morln vývoj. Podle řramov a Pavelky (2017, s. 122) není u p ředřkolnho dítěte dleřit pouze to, zda je p řmo tmto vlivům vystaveno, ale tř jak chování ve vztahu k médiím dt pozoruje u rodičům či sourozencům, jaký vliv mají média na chod rodiny. Riziko působnosti médií na dt p ředřkolnho veku spočívá ve specifických tohoto období, kterm je zvyřen sugestibilita, nzk kritičnost, neschopnost uřivat kritick myřlen či vlastní zkušenost p ř hodnocení prezentovaných informací. Pocity, hodnoty či postoje jsou u těchto dětí médií vznamn ovlivnovny, aniř si to dte či často ani rodič u vdomuj. Dte p řebr za vlastní to, co je v médiích prezentováno. Nebezpem není pouze tlak médií na spotřební chování, ale tř jejich vliv na formování sociálních rolí, vzorců chování, sebepojetí. Podle autorů dochází ke komercializaci dětství, kdy se osobnost dítěte často vyvíjí směrem urovanm médií a určitými zájmovými skupinami, a to p ředevřm v rodinách, v nichř je dětem věnováno mn pozornosti a v nichř jsou média siln zastoupena.

Korektivní pak může podle Wedlichová (2013, s. 35) v oblasti socializace p ředřkolnho dítěte působit mateřsk škola. Učitelky mohou upozorņovat rodiče na úskalí ve výchově, posilováno je zvntřņovn norem společnosti. Pokud dte vyrůstá v nepodntnm p ředřed, může být tento handicap p řekonvn p řv v p ředřed mateřsk školy, coř se týká zejména oblasti řeči a sociálních dovedností. Jak vřak autorka upozorņuje, aby byl vliv mateřsk školy a rodiny na dte optimální, a to s ohledem na jeho psychosociální vývoj, je zapotřebí dbře ustaven vzájemné komunikace mezi mateřskou školou a rodinou a sladn výchovných postupů.

3 SOCIALIZACE DÍTĚTE V RODINĚ A MATEŘSK ŠKOLE

Třetí kapitola práce pojednává detailněji o socializaci dítěte v rodině a mateřsk škole. Přiblížena je funkce rodiny, její působení na dt, ale i selhávání rodiny, zejména s ohledem na její socializační funkci. U mateřsk školy je pozornost věnována specifikm výchovného působení na dt a sociálním dovednostem, na které mateřsk škola u dítěte působí, ať jíž clen, nebo nezmrn.

3.1 Rodina jako primrn socializační ˇinitel dítěte p ředškolnho věku

Jak jíž bylo uváděno, rodina je hlavním aktérem socializace dítěte p ředškolnho věku, je odpovdn za výchovu dítěte, coř také znamená, že její selhávání může mít velmi negativn dopad na dt. Kromě působení rodiny na dt je v kapitole uvedeno, jak se proměnila dnešní rodina oproti dobm minulm, v jakých oblastech rodina ztratila svůj signifikantn vliv na dt, v jakých naopak svoji pozici posílila.

3.1.1 Funkce rodiny

K základním funkcím rodiny řad Kraus (2014, s. 133-137) funkci biologicko-reprodukční, sociln-ekonomickou, ochrannou, socializačně-výchovnou a emocionln. Pokud nemá společnost zaniknout, je zapotřebí, aby měla vytvořenou dostatečně velkou reprodukční základnu. Stát pot řebuje rodinu, která mu poskytuje nov ˇleny, a podporuje ji tak mimo jiné populační politikou. Vzhledem k tomu, že populace ˇesk republiky stárne, je realizována stimulační populační politika. Pro samotného jedince v rodině je vřak tato funkce tž dležit, a to zejména z hlediska biologických a sexuálních pot řeb, včetně pot řeby pokračování rodu. Tato funkce se vřak podle autora v poslední době vznamn proměnila: dnešní rodinu tvoří i rodiny p řetounsk, adoptivní, v nichř k pokračování rodu nedochází, velmi ˇasto tvoří rodinu pouze matka s dítětem nebo dtmi. Nověji jsou legitimizovány svazky homosexuln a není výjimečné, že se pár rozhodne nemít nikdy dt, rodina je bezdtn, p řpadn je rodičovství odkládáno ženou do vřřho věku, coř sniřuje řance na otěhotnění. Sociln-ekonomick funkce se týká schopnosti rodiny zajistit vře pot řebn pro řivobyt, nicméně v tomto ohledu je dnešní rodina jin neř v minulosti, je odkázána na zdroje vnřř, rodiny dnes nejsou soběstačné. Tato funkce je tak více spojena s rolí spot řebitelskou a tím, jak dospl ˇlenov rodiny v rámci pracovního procesu tvoří

urit hodnoty a zdroje pro stát. Peovatelsk nebo též ochrann funkce se váže k zajiřtn potřeb vřech členů rodiny, zejména dt. Socializan-vchovn funkce se ty socializace dítěte. Jak autor zdůrazňuje, dt v tomto ohledu není pasivn, samo je aktivním činitelem sv socializace. Co se tye funkce emocionln, v ní je dle téhož zdrojů rodina nezastupiteln, neboť „adn jin instituce nedokáže vytvořit potřebn citov zázemí, pocit lsky, bezpečí a jistoty, vzájemné důvěry, podpory a pomoci, spolen rituály.“ (Kraus, 2014, s. 136).

Gillernov, Kebza, Rymeř a kol. (2011, s. 110) soud, že rodina jako článek mezi jednotlivcem a společností ztrácí na významu, neboť společnost je schopna o jednotlivce pečovat přmo (nkter děti vyrůstají vstavn výchově, o seniory je pečováno v rámci sociálních slueb apod.). Zmnil se též přstup k dětem, o kter bývá rodiči vrazn pečováno, rodiče se snaží zajistit dítěte co nejlepř budoucnost.

K tomuto vřak Kraus (2014, s. 135-136) uvádí, že rodiče jíž nejsou jedinými socializačními činiteli dítěte, mnohdy ani ne primárními. Velkou mrou je tato funkce rodičů v mnoha rodinách nahrazena prarodiči, ale též výchovnými institucemi, k nimž patř škola. Nicméně i v této oblasti lze sledovat značnou proměnu, neboť školy ztrácí svoji roli ve výchově dítěte. Rodiče mají znan práva v péči o dt, a to v kontrastu s tm, o jak své funkce přšla škola. V socialistickm Československu bylo běžné, že rodiny přjimaly výchovnou linii, kterou určila škola, ovlivnn komunistickou ideologií. Dnes jsou to vřak rodiče, kter rozhodují o výchově dětí a bn po škole požadují, aby se přpsobila jejich výchovnému stylu. Ten vřak není podle autora vdy vhodn, setkat se lze kromě optimálního přstupu, vyjádřeného demokratickou výchovou, též s autoritativn nebo naopak liberln výchovou, kdy oba tyto extrémy mohou přnřet pozdjř deviantn chování dt.

3.1.2 Monosti a limity rozvjen osobnosti dítěte v rodině

Osobnost každého jedince je rozvíjena v intencích určených společností, nicméně sledovat lze i jin hlediska. Vvojov psychologové vytvořili mnoho teorií popisujících, jakých milníků by mělo dt ve svém psychosociálním vývoji dosahovat či jak ukoly by mělo zvládnout.

Jednu z nejznmjřch koncepcí vytvořil nmeck psycholog Erik Erikson, kter rozčlenil život člověka do osmi etap, pro každou stanovil vvojov ukol, kter m jedinec naplnit, s čímž se nsledn pojí i rozvoj konkrtn ctnosti. Zacharov a řimkov-ikov

(2011, s. 59) uvádějí, že vnitřn konflikt, kterému dt v předškolním veku el, se týká iniciativy a viny. V batolecím veku získalo dt nezávislost, autonomii, mohlo se vsak také stydět, pokud nejednalo způsobem, jak požadovali rodiče nebo jin vychovatel. Ve etapě předškolního veku se k autonomii prdv iniciativa, která se projevuje schopností určit si cíl jednání a směřovat k němu (formovanou ctností je uelnost). Rizikem je ovsem vznik pocitů viny, od nichž se nsledn rozvíjí svědomí jedince. Vinu dt podle autorek prožívá, pakliže nedosahuje stanoveného cíle.

Lovasov (2006, s. 16) konstatuje, že ne každ rodič m potřebn vlohy k výchově dětí, musí se této činnosti uit, resp. měl by se j uit. Základem je, aby rodič dokázal volit vhodn kompromis mezi psnost a laskavostí, neboť to je podmínkou zdravého vývoje dítěte. Rodič se musí umět chovat uvolnn, vrele, srden, psnost značí stanovování pravidel, dsledn dbn na jejich dodrzovn, nikoliv vsak s tím, že by se rodič rozzlobil, nebo naopak dítěti povolil. Chování rodiče vui dítěti by mělo být realizována s lskyplnm umyslem, ne psn a chladn. Obdobn zásady se tkj i odměn a trest. Tresty jsou ve výchově zapotřebí, musí vsak být voleny citliv, dt nesmí být týráno, a to ani fyzicky, ani psychicky. Ještě více pozornosti je vsak zapotřebí věnovat odměnm. Nejvhodnj odměnou je pochvala. Dt by podle autorky mlo být chváleno bezpodmnen, za to, jak je, ale i podmnen, tedy za vhodn jednání. Podobn by měl rodič pstupovat i ke kritice dítěte. Nn zadou dt hodnotit, vyslovovat o nm negativn soudy. Vyjdřen nespokojenosti nebo nesouhlasu by mělo být co nejvíce konkrtn, aniž by utrpěla sebeucta dítěte.

Martínek (2009, s. 67-68) soud, že je velmi dležit čitelnost ve výchově, která dává dítěti jistotu a pocit bezpečí. Tato čitelnost opět souvisí s pravidly. Dt by mělo být vedeno k tomu, že každ problém je mozn vyřešit, zároveň že také platí, že za prohřešek je nutn nst odpovědnost. Pri nejasn výchově se trest i odměna odvjj od momentln nálady rodiče. Dt ale nemůže vědět, jakou náladu bude mít, tedy ani neví, jak chování může od svých rodičů očekávat. Dt zažívá nejistotu, což v něm vyvolává napětí a agresi. Nsledn může nastávat ve vym veku rozvoj sociln patologických jevů, jakými jsou lhaní, krádeže, záškoláctví apod. Velk riziko spatruje autor ve dvoukarirovch manželstvích, nebo obecn ve svazcích, v nichž oba rodiče pracují více, než je zákonem stanoven doba, rodiče tak mají as pouze na to, aby zajistili saturaci základních potřeb dítěte. Jak vsak autor dále doplňuje, tato situace se netýká pouze rodičů, ale i uitel nebo vychovatel ve školách.

Ideln vývoj osobnosti dítěte se podle Jedličky (2017, s. 10) poj s výchovou demokratickou. V ní prevld nad tresty a odměnami vysvětlování, osobn přıklad, přirozen autorita rodiče a podpora dítěte. Vychovatel (rodič, učitel) musí respektovat osobnost dítěte, jeho individuln potřeby, zároveň vřak musí od dítěte vyžadovat sebekázeň a seberegulaci, postupn se rozvíjející. Ukznnost znamená, že se dt chov určitm způsobem, neboť toto chování vidí u svých rodičů a dt je rádo, že může jednat obdobnm způsobem, není vedeno ve svém chování odměnami a tresty. Aby vřak takto koncipovan výchova byla mořzn, je zapotřebí zral osobnosti vychovatele, coř nebývá břnm ukzem.

3.1.3 Selhávání socializace dítěte v rodinnm prostředí

Socializace v rodině selhává primrn ze čtyřech hlavních důvodů, kterými jsou osobnost rodiče, osobnost dítěte, výchova a funkčnost rodiny. O výchově bylo více pojednáno v předchozím textu. Jak zdrazņuje Bendl a kol. (2015, s. 77-87), kařd dt je jin, coř také znamená, že kařd dt reaguje na určit podnět specifickm, individuálním způsobem. Autoritřsk výchova má tak jin dopad na dt ůzkostn, jin na dt psychicky odoln. Zároveň ale také podle autorů platí, že kařd dt vyvolává specifick reakce v osobě vychovatele. Dt, kter často pláče, odmítá kontakt apod., získá jiný druh pozornosti neř dt, kter se na kařdho směje a rádo se mazlí. Podobn posluřn dt vyvolvj u rodičů mn kontrolujících a dominantních reakcí neř dt agresivn, byť agresivita dt může být důsledkem nevhodn výchovy rodiče. Neplatí tedy, že výchova formuje osobnost dítěte. Je to spáře osobnost dítěte, kter utváří výchovu, výchova nsledn ale na osobnost dítěte působí. Vliv vřak m i samotn prostředí, ve kterm se výchova odehrává. Prostředí může být podle autora podntov chud, podntov přesycen, podntov jednostrann, podntov zvadn. Dt vyrůstající v prostředí podntov chudm bvj mn rozvinut v rovině kognitivn, mohou být citov ploch, společensky mn citliv a pohotov. Vřšinou se jedná o dysfunkcn rodinu, k nř patř i rodiny, ve kterých nemj rodiče na dt potebn čas. Naopak přesycenost podněty může vést u dětí k rozvoji neuróz. Dt potřebuje trávit čas s rodiči, ale tř mít čas pro sebe. Podntov jednostrann prostředí se primrn soustředí na rovinu kognitivn, emoční nebo motorickou, coř brn rovnoměrnému rozvoji osobnosti. Nejméně vhodn je vřak prostředí podntov zvadn. Jedná se o rodiny, v nichř jsou přitomny sociln patologick jevy

(alkoholismus jednoho z rodičů apod.). Pokud dítě vyrůstá v prostředí, v němž je ohrožen jeho vývoj, může být z rodiny odebráno.

Z hlediska toho, zda rodina pln nebo neplní své funkce, lze rozliřit čtyři zkladn typy rodin: rodina funkční, rodina problmov, rodina dysfunkční a rodina afunkční. Ve funkční rodině je zajiřten sprvn vývoj dítěte (Kraus, 2014, s. 137). Podle Gillernov, Kebzy, Rymeře a kol. (2011, s. 112) nestabilita rodiny či její nefunkčnost vychází obecn z procesu socializace a individualizace (naruřen mohl být attachment, ptomsna mohla být nevhodn výchova, jedinec mohl být v dětství deprivovn), z pvodn rodiny (pokud oba rodiče neslouřili dítěti jako vhodn vzory k npodob, může být v dospělosti problematick volba vlastního partnera) nebo z aktuln životn situace (bydlení, finanční otázka, rovina zdrav atp.).

U problmov rodiny je naruřena jedna nebo více jejích funkcí, u dysfunkční rodiny je míra naruřen mnohem vraznjř, ohrořena je jak rodina jako celek, tak i vývoj dítěte. Rodina zároveň není schopna řeřit problémy vlastními silami, nastat mohou i ppady, kdy je dítě z rodiny odebráno. Afunkční rodina zcela neplní své zkladn funkce. Rodina dítěti vylořen škod, může ohrořovat jeho existenci. Jedinm řeřenm je odebrání dítěte z rodiny (Kraus, 2014, s. 137).

Selhávání socializace u dětí pedřkolnho věku je manifestováno poruchami chování. Objevují se ve vtř míře záchvaty vzteku, excesivn pláč, nrokovn pozornosti, nespolupráce, odpor, agresivn jednání vůči sobě samému či druhm, ničení věcí, lhaní apod. Pokud není agresivn a opoziční chování včas reflektováno, se zahjenm vhodných intervencí, přetrvávají v čase a ve vřřm věku nabv podoby problémů v oblasti chování i emocí, kter mohou vstt i v delikvenci, v dospělosti jsou ve vtř míře zastoupeny psychiatrick choroby, jedinec selhává v interpersonálních vztazích, realizuje rizikov chování, kter ohrořuje zdrav jedince i jeho okolí (Wong et al., 2015, s. 137).

3.2 Mateřsk škola jako druh vznamn socializační činitel dítěte pedřkolnho věku

V následujícím textu je nahlřeno na socializaci dítěte pedřkolnho věku z hlediska působení mateřsk školy. Pblřeny jsou výchova a vzdělávání v mateřsk škole, initel socializace v mateřsk škole a tř schopnosti a dovednosti, které jsou u dětí pedřkolnho věku v mateřsk škole rozvíjeny, mnohdy ve vtř míře, neř je tomu v rodině.

3.2.1 Výchova a vzdělávání dítěte v mateřsk škole

Zatímco v minulosti byla docházka do mateřsk školy záležitostí dobrovolnou, byt pochopiteln důležitou pro socializaci dítěte v pedškolsnm veku, dle MŠMT (2017, s. 1-2) nastaly novelizaci školského zákona v oblasti pedškolsnho vzdělávání vznamn změny. Dle tohoto zdroje stále zůstává z velké části volbou rodičů, jakou mateřskou školu pro dt zvol. Nejčastěji se jedná o spádovou mateřskou školu, která je zapsan v rejstřiku škol a školských zřizen. Do ní může dítě docházet denn. Kromě toho je ovšem mozn také individuln vzdělávání dítěte, např. v domácím prostředí, lze volit i školy, které nejsou zapsan v rejstřiku škol a školských zřizen a které jsou povařovny za alternativní, což je přklad lesní mateřsk školy. Jin situace vsak nastává v přpad povinného školnho vzdělávání, které bylo zavedeno jíž zmnnou novelizaci školského zákona.

Mateřsk škola podle Průchy (2016, s. 93) u dt rozumět životu ve společnosti, jejíž je součástí, což tvoř obsah vzdělávání. Jedná se o zprostredkovn poznání kulturních tradic, hodnot, osvojování vzorců sociálního chování. Cílem pedškolsnho vzdělávání je rozvjen kompetencí a dovedností pro život ve společnosti.

Vgnerov (2012, s. 231) uvádí, že dt v mateřsk škole získává zkušenosti a dovednosti, které později bude potrebovat ve škole. Na dt není vyvíjen tlak na výkon, nicméně požadavky na něj kladen jsou: je zapotřeb respektovat učitelku, a to jako autoritu, dt se musí také podřdit řádu MŠ, potřebm vrstevníků apod. Jak autorka dále přibliřuje, dt se ocitá ve zcela nov roli, neboť zatímco v rodinnm prostředí je jeho postaven jasn dan, v mateřsk škole si musí budovat novou pozici s novými atributy, kdy úspěch velkou mrou závisí pvně na sociálních dovednostech dítěte.

Dt je podle Kořtkov (2014, s. 24) v pedškolsnm veku velkm objevitelem – tedy zajímá se o výše, co vnímá, co je pro něj nov, přemž oproti dosplm se vnímání pedškolsnho dítěte častěji odehrává pstrednictvm více smyslů – dt věci ochutnává, potrebuje je drřet v rukou apod. Mateřsk škola je tak podle autorky pro dt specifickm světem, což je dáno mimo jiné i tm, že je v tomto prostředí výše uzpůsobeno veku, ale i velikosti dt – mal nábytek, dt dosáhne tam, kam potrebuje, tedy např. kde jsou umístěny hračky apod. Navíc je v tomto prostředí materiln vybaven uzpůsobeno potřebm dt, kdy se třidy stvj velkou hernou, což dt z domova nezn. V tomto světě vldnou dt, což je pro n jedinečnou zkušeností.

Dt se ovšem pochopiteln v mateřsk škole také vzdlvj, nehrají si pouze, i kdyř hra je v tomto veku pro dt nejzajmavj a tž nejdležitj aktivitou. V tomto

ohledu je podle Kořtkov (2014, s. 178-179) velmi dležit kooperace mezi učitelkami a rodiči dětí. Učitelky při vzdělávání dětí vycházejí z RVP PV, vtřinou se s dětmi venuj uritm tematickm blokům, a to i po dobu několika dn, tdn. Učitelky uřivj různé druhy činností, imř tak podporují rozvoj dítěte ve vice oblastech. Dt má tendenci nsledn o těchto tématech hovořit i s rodiči nebo jinými pibuznmi. To dv rodičům zpětnou vazbu o tom, co se v mateřsk škole odehrává, zároveň vřak mohou navazovat na to, čemu se dt ve škole venuje.

Dle § 33 zákona č. 561/2004 Sb., podporuje pedřkoln vzdělávání rozvoj osobnosti dítěte, podl se na jeho zdravm citovm, rozumovm a tlesnm rozvoji, osvojen si základních pravidel chování, životních hodnot, mezilidských vztahů. Pedřkoln vzdělávání také významným způsobem vytvrj zkladn předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Zároveň je tento druh vzdělávání dležit při vyrovnávání nerovností vývoje dt před vstupem do základního vzdělávání.

Podle Spilkov (2005, s. 110-112) je i v mateřsk škole v rámci výchovy a vzdělávání pstupovno k dítěti jako ke svbytn, jedinen bytosti, kter m sv práva, vlastní identitu, vyřazuje respekt k individuálním zvlstnostem, mořnostem rozvoje, potřebám, zájmům. Pro učitelku v mateřsk škole by dítě mělo být partnerem. Vukov metody by se měly soustedovat na procesy hledání, objevování, konstruování, a to na základě vlastní činnosti, zkušenosti, ale tř v interakci s uitelkou, dalřimi dětmi ve tid. Uplatňovány by měly být zejména prožitkov metody, hrov činnosti, dramatizace. Pedkldan témata by měla být komplexnřj, učitelka by měla primrn vycházet z reálných situací, na kterých pibliřuje dětem nov poznání. Frontln výuka je eliminována, coř vychází mimo jiné z nutnosti pstupovat ke kařdemu dítěti individuln. Vhodnřj jsou skupinov formy práce či samostatn činnosti dt. Podporováno je kooperativn učení. Celkov organizace výuky musí být pruřnřj, tj. učitel rychleji strd vyučování předměty, kterm je venovn kratř as, coř souvisí s rozsahem pozornosti dítěte pedřkolnho veku a dalřimi specifiky kognitivních schopností dt. Děti tráví velkou část pobytu v mateřsk škole venku, ať jiř volnřj hrou např. na školní zahradě, tak i exkurzemi, nvřtvmi kulturních akcí apod.

3.2.2 Faktory ovlivňující socializaci dítěte v mateřsk škole

Jedním z nejdležitřjch initel socializace dítěte v mateřsk škole je bezesporu učitel v mateřsk škole, resp. učitelka v mateřsk škole, neboť feminizace pedřkolnho

vzdělávání je již tradicí. Helus (2009, s. 116-123) se zabývá tím, jak by učitelka neměla být. Dležit je dle autora postoj učitelky k dítěti. Je nevhodn, aby učitelka považovala dt za edukan materiál, co značí odosobnl prstup k dítěti. Mateřsk škola se stává edukan továrnou, v ni je dt opracovvno jako surov materiál do požadovaného tvaru, produktu. Těmito produkty jsou dovednosti, znalosti, návyky apod. To je však zcela v rozporu s individuálním prstupem k dítěti a pojmáním dítěte jako partnera. Pro osobnostn rozvoj a socializaci je dležit, aby dítě samo bylo aktivn, vstupovalo do interaki s vychovatelem. Velké riziko spatřuje autor t v potvrzování podřizen role, v ni sice dt do urit míry je, tato asynchronie by však neměla být zdůrazňována nebo posilována. Dt ovem může být vnímáno i jako zátěž, hrozba, me vychovateli kompenzovat jeho nedostatky. V tomto posledním prpad je dt vedeno k rozvoji, ovšem nejsou sledovány zájmy dítěte, ale zájmy vychovatele. Spíše u rodičů se lze setkat s protekcionistickm redukcionismem, v prpad učitelky M se může jednat kromě výše uvedeného t o podceňování prožívání dítěte, nepřisuzovn významu potřebám dítěte apod. Jak autor shrnuje, osobnost dítěte v předškolním veku teprve vzniká, k čemuž rozhodujícím způsobem prspív vychovatel. Dt se na svého vychovatele obrc s otevřenm prožíváním, odkázaností, vvojovm směřováním a svými vývojovými možnostmi, tzv. potencialitou. Právě na těchto oblastech by měl učitel či rodič založit sv vchovn působení, měl by z nich vycházet a umožňovat jejich dali, vhodn rozvoj.

Velkm rizikem nevhodného postoje vychovatele k dítěti je identifikace dítěte s tím, jak je druhými prožíváno či vnímáno. Dt se učí observačním uenm, hled vzory, které může obdivovat a které představují model určitého chování nebo prožívání, ke kterm by dítě rádo dospělo. Pokud je J dítěte zrcadleno jako špatn, mncenn apod., v tomto kontextu se může dále odvíjet jeho socializace (Orel, Obereignerů a Mentel, 2016, s. 42).

Syslov (2013, s. 33-34) shrnuje, jak by měla učitelka profesn působit, aby socializace dětí byla optimální. Veker plánování jejíinnosti s dtmi v M by mělo vycházet z potřeby rozvíjet u dětí klıov kompetence, priem v mateřsk škole je kladen důraz na rozvoj sociálních dovednosti. Nelze plánovat aktivity bez zohlednn specifik třidy. Vchovn-vzdělávací proces je pojmání jako zžitkov, resp. vzdělávání vychází z prožitkového učení, dt by měly být pln zaujatinnosti jak spontnn, tak iinnosti řizenou, priem obě tyto formyinnosti dt by měly být realizovány paraleln, měly by se vhodn doplňovat. Nezbytn je, aby vzdělávání probíhalo v otevřen a prtelsk

atmosfére, podporující komunikaci (mezi učitelkami, uitelkou a dítětem, uitelkou a rodici), důraz by měl být kladen na týmovou spolupráci. Ukazatele kvality se podle autorky poj s tím, zda učitelka povzbuzuje děti k tomu, aby řikaly svůj názor, nebo aby pokládaly otázky. Učitelka by měla také podněcovat děti ke vzájemné komunikaci. Pokud učitelka s dítětem hovoří, měla by většinou zaujímat sniženou polohu. Podle autorky je také velmi dležit, aby si třída vytvořila pravidla vzájemného soužití, kter nsledn mimo jiné využívá k udržení kzn – další formou využití je např. rozvjen sociálních dovedností, seberegulace, hodnotového systému. Za nezbytnou považuje autorka příkladnou spolupráci s rodici dt: pokud mají potřebu kritiky, tu by měla být učitelka schopna přjmout, dále by měla rodičům poskytovat zpětnou vazbu o dítěti, spolecn hledat vhodn způsob výchovného působení na dt. Je také cenn, pokud jsou rodiče v MŠ vítáni, mohou např. pobt ve třídě spolecn s dítětem. Učitelka by se měla neustále profesn rozvíjet, sdílet své zkušenosti s kolegy, sledovat nové trendy a poznatky v oboru, nutností se sebehodnocení a přbžn sebereflexe vlastního profesního působení v MŠ.

Jak zdůrazňuje Vgnerov (2012, s. 231), je velmi dležit, aby dítě učitelku přjalo. V tomto věku ještě dt pln respektuje autoritu, tedy pozice učitelky je relativn snadn, což ovšem ještě neznamená, že dítě není schopno vyhodnotit, jak se s uitelkou cítí, co mu tento vztah přnš, byt' nedokáže své prožitky a poznatky pln verbalizovat. Aby mateřsk škola vhodn na dt působila, dt potřebuje učitelku emon akceptovat, cítit se s ní bezpen, potřebuje ji také vnímat jako významnou osobu, zároveň je pro něj nezbytn, aby pocit'ovalo obdobnou výlučnost vztahu i ze strany učitelky.

Jedinen přínos má pro dt v MŠ kontakt s jeho vrstevníky. Děti rády napodobují druhé lidi, což se týká i vrstevníků. Napodobuje sv spolužáky, ztotožňuje se s nimi. Zprvu si děti hrají vedle sebe (jedná se o tzv. paraleln hru), později jsou schopny kooperace, hry spolecn, nicméně objevují se i první konflikty. Tyto zkušenosti jsou pro dítě velmi cenn, je však dležit, aby měly k dispozici osobu, tedy učitelku MŠ, kter děti konfliktem provede a využije jej pro rozvoj sociálních dovedností dt (Oprvilov, 2016, s. 151).

S příchodem do mateřsk školy se dt oct ve skupině zcela neznámých dt, navíc ve třídě nemá vlun postaven, jako je tomu v rodinnm přstřed. Musí si vydobýt svoji pozici, k čemuž opět dopomáhá učitelka. U se prosazovat, nikoliv však na úkor druhého. Ve vrstevnick skupině dt uspokojuje svoji potřebu seberealizace a sebeprosazení. Dochází k diferenciaci sociálních rolí. Specifikem je symetrie vztahu s vrstevníkem, na rozdíl od asymetrie s autoritou, byt' učitel nebo rodič usiluje o partnersk

vztah. Vrstevník poskytuje dítěti mnohem méně jistotu, neŹ je tomu v připad dospělého. Aby tuto nepřijemnou situaci zvládlo, musí dosáhnout určitého stupně psychosociálního vyvoje, coŹ teŹ značí dosaŹen dalšího stupně osobn zralosti. Ve svém vztahování se k druhm dětem je znan ovlivněno zkušeností, kterou získalo v rodině. Od těchto zkušeností se odvíjí pozitivn nebo negativn sociln očekávání, ale i úroveň sociálních dovedností, tj. zda dítě např. umí navázat kontakt, dodrŹuje pravidla hry, jak zvládá konflikty. To, jak je dt ve vrstevnick skupině spn, vytv základ jeho sebepojetí (Vgnerov, 2012, s. 231-233).

3.2.3 Schopnosti a dovednosti dítěte rozvjen v mateřsk škole

K sociálním dovednostem dítěte pedskolnho věku řad Bednřov a Źmardov (2015, s. 55) komunikaci, a to komunikaci verbln i neverbln, přimřen reagování dítěte na různé situace, schopnost adaptace na nov prostředí, porozumění vlastním pocitům i pocitům druhých, porozumění vlastnímu chování, schopnost sebeovldn a teŹ sebepojetí a sebehodnocení. Jak autorky dále vysvětlují, tyto schopnosti jsou dležit pro přijet dítěte druhými, coŹ m nsledn vliv na sebepojetí dítěte, jeho spokojenost apod. Děti, které jsou zdatn v této oblasti, bývají oblben u vrstevníků i dospělých, snáze tedy dosahují svých cílů a úspěšněji se socializují.

Základ sociálních dovedností dítěte je rozvíjen v rodině, a to zejména matkou, coŹ vsak neznamená, Źe vliv otc je menší – naopak, zejména prostřednictvím hry, kter je jin u otců a matek, posilují sociln dovednosti dt především otcov. S nástupem do M vsak m dt k dispozici jin zdrojů pro rozvoj sociálních dovedností – učitelky a vrstevníky. Na poatku pedskolnho věku, kter trvá mezi 3.-6. rokem věku dítěte, si dítě často hraje o samotě, není ještě pln schopn vstupovat do častých a intenzivních kontaktů se svými vrstevníky. Postupn vsak těchto interakcí přibv. Dt se u zvládat konflikt (hledat řešení, zvládnout své emoce), sdílet své proŹitky, emoce, podělit se o hračku apod. Pro rozvoj sociálních dovedností v M je cenn, pokud se dt ocitá ve vkov heterogenn třid. Učitel podporuje sociln dovednosti dt v M tm, Źe sleduje jejich interakce, v připad potřeby do nich vstupuje, nabízí jiné formy chování, řešení, vysvětluje apod. Soustred se zejména na různé formy interakce v rámci přtelstv, ale i zalenn do kolektivu třidy, na rozvoj sociálních dovedností působí i prostřednictvím skupinov práce (Biddle et al., 2014, s. 294-296).

V mateřsk škole dt hojn zažívá soupeření, musí se prosadit, čímž je posilována jeho sebedůvěra. Učí se spolupráci, součinnosti, sdlení, respektování pravidel. M moznost zažívt i projevovat solidaritu, soucit a oporu tomu, kdo je znevýhodněn. V tomto ohledu jsou jedinen heterogenn třídy. Učí se také zvládat konflikty, včetně seberegulace emocí, vlastního jednání, agresivity. Mimo jiné je také nuceno zvládat pocity lítosti a zklamání, pakliže je odmítnuto. Zatímco názor autority je přejímán většinou nekriticky, u vrstevníků dt vychází z toho, zda druhému dítěti rozumí a může se s daným názorem nebo postojem ztotoznit. Pro dt předškolního veku je mnohem snazší soupeřit než spolupracovat, neboť ke spolupráce je zapotřebí rozvinutějších dovedností, jakými je např. seberegulace. V tomto veku jsou děti stále egocentrick, nicméně pro kooperaci je nezbytn nahlázení na určitou situaci i z hlediska druhé osoby, mít empatii apod. Kooperace jsou většinou schopny u konkrtn činnosti nebo hry s jednoduchými pravidly. V tomto veku se též utvraej základy kamarádství. Děti jíž mj potřebu pozvat sv kamarády do svého domova, což je projevem nejen odpoutávání se od rodiny, ale též rozvolnvn hranic mezi jednotlivými sociálními skupinmi. Kamarádství vede ke zmírnění dětského egoismu, k rozvoji sociln st, která dítěti může v pripad potřeby poskytnout oporu. V předškolním veku je volba kamaráda realizována na základě blízkosti a podobnosti (názorů, kompetencí apod.). V tomto veku je také siln identifikace s genderovou rolí, tj. dt si volí za kamaráda nejčastěji osobu stejného pohlaví, s čímž souvisí i preference obdobných zájmů, her. Nejvíce oblben v kolektivu vrstevníků jsou děti sociln zdatn, přičemž tato zdatnost je velkou mrou osvojována v rodinnm prostředí (Vagnerov, 2012, s. 233-236).

Vchovn působení ve škole i v rodině na děti předškolního veku směřuje mimo jiné k dosažen školní připravenosti. Tu tvoří tři hlavní oblasti: sociln, racionln a citov. V rámci sociln oblasti by mělo být dítě schopno být po urit čas bez svých rodičů, být schopno trávit čas s vrstevníky, akceptovat autoritu (učitele), nezbytn je osvojen sociálních návyků. Co se týče rozumov složky, jedná se zejména o diferencovan vnímání, dostatečnou schopnost koncentrace, schopnost analytického myšlen, dt by jíž mlo pobývat pevzn v relnm svt, mn ve světě fantazijním. Dt by mělo také disponovat vědomostmi z různých oblastí. U citov oblasti je sledována emon stabilita, schopnost regulace emocí, motivace dítěte k činnostem, zvládání náročných životních situací, odolnost vůči zátěži (Procházka a kol., 2014, s. 82).

4 SPOLUPŮSOBENÍ RODINY A MATEŘSK ŠKOLY NA SOCIALIZACI DÍTĚTE

tvrt kapitola práce se zaměřuje na spolupráci rodiny a mateřsk školy, se zřetelem k socializaci dítěte předškolního věku. Popsán je význam této spolupráce, její cíle, formy a též podmínky a pubh ůspšn socializace dítěte v MŠ.

4.1 *Význam a cíle spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou pri socializaci dítěte*

Cílem spolupráce mezi rodinou a školou je podle Křemenov (2014) zajiřtn optimálního vývoje dítěte. Každ z těchto socializačních činitelů dítěte předškolního věku se v mnohm liř, avřak nejsou v rozporu ve svém vztahování se k dítěti, jedná se o činitele komplementrn. Spolupráce mezi těmito dvěma aktéry socializace dítěte předškolního věku sleduje zmř zvyřn efektivity vchovn vzdlavcho procesu. Spolen pak obě strany usilují o ůinnou spolupráci.

Jak vysvětluje Mllerov (2014, s. 171-172), pro nkter děti může představovat docházka do mateřsk školy zátěž, přičemž nron je zejména zahjen předškolního vzdlavn. Dt se musí adaptovat na nov prostředí, učitelku, spolužáky, jin denn reřim apod. Zároveň je clen vedeno k osvojen a rozvjen vybraných schopností a dovedností, mateřsk škola často mnohem výrazněji přispívá k socializaci dítěte. Pokud rodina a mateřsk škola nedokz vhodn spolupracovat, i tato skutečnost představuje pro dt zátěž, jejímž výsledkem mohou být poruchy fyziologických funkcí (změny imunitního systému, poruchy trven, spánku apod.), změny kognitivních funkcí (snadn unavitelnost, nepozornost, poruchy paměti, myřlen), změny v oblasti prořivn (strach, ůzkost, změny nálad), změny v sociálním chování (změny hodnotového systému, výskyt sociln patologických jevů apod.). Podle autorky nevhodn nebo pimo negativn postoj dítěte k mateřsk škole může vést k pořkozen emočního a sociálního vývoje, a to v oblasti iniciativy dítěte, jeho sebeprosazování, osvojování si vhodných vzorců chování. Dt může pociťovat ztrátu jistoty. Řeřenm, ale i prevencí je dle téhož zdroje posílení spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou.

Význam této spolupráce je reflektování i v Rmcovm vzdlavcm programu pro předškolní vzdlavn, v němž je stanoveno, spoluůast rodičů na předškolním vzdlavn je vyhovující, pakliže mezi oběma stranami panuje oboustrann důvěra,

otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt, především však ochota ke spolupráci. Tato spolupráce by měla mít charakter partnerství. Společným cílem je saturace potřeb dítěte, včetně potřeb vývojových. Rodiče by měli mít možnost podílet se i na programu MŠ, účastnit se těchto programů. Přímou v tomto dokumentu je také uvedeno, že mateřská škola doplňuje a podporuje rodinnou výchovu a v úzké vazbě na rodinu pomáhá zajistit dítěti takové podmínky pro jeho psychosociální vývoj, aby byl nastával pozitivní pokrok v seberozvoji, učení. Obě strany usilují o to, aby dítě navštěvovalo mateřskou školu rádo, aby poznávalo svět v závislosti na svých možnostech, aby získalo dobré základy do života i vzdělávání (MŠMT, 2018, s. 6-7, 33). Společným cílem MŠ i rodiny při socializace dítěte je „učit dítě žít ve společnosti ostatních a přibližovat mu normy a hodnoty touto společností uznávané.“ (MŠMT, 2018, s. 7).

4.2 Formy spolupráce mateřské školy a rodiny

Jak uvádí Kořátková (2014, s. 109), ještě v socialistickém Československu bylo v tzv. programech práce pro mateřské školy explicitně stanovena, že má MŠ spolupracovat s rodinou, ovšem realita byla odlišná: rodiče neměli přístup do tříd, pouze v rámci schůzky nebo připravené besídky, jasně bylo určeno i to, jak má učitelka s rodiči komunikovat. V současné době jsou možnosti mnohem větší: v adaptačních programech mohou rodiče pobývat s dětmi ve třídě do doby, než dítě zvládne odloučení, schůzky či besídky se konají stále, navíc je ale možné navštívit MŠ během dnů otevřených dveří, účastnit se vybraných aktivit, jakými jsou výlety, exkurze apod. I přesto však podle autorky spolupráce MŠ a rodiny nebývá optimální: rodiče se mnohdy jen velmi málo zajímají o to, jak dítě v mateřské škole prospívá, co se naučilo, co potřebuje apod. Dle téhož zdroje si následně učitelky v MŠ vysvětlují tuto situaci jako nezájem rodičů, příčina ale může být jiná – ostych, nevědomost, nejistota. Tím se však posiluje možný nesoulad mezi oběma stranami, které ovšem dítě velmi dobře vnímá, neboť jak autorka dále uvádí, „právě intuitivní vyhodnocování situací a jejich emočních nábojů je typickým znakem pro sociální učení dítěte předškolního věku.“ (Kořátková, 2014, s. 109).

Rabušicová (2003, s. 143-149) vysvětluje, že se formy spolupráce mateřské školy a rodiny postupně proměňovaly, a to z hlediska role rodiny vůči MŠ. Na začátku se jednalo spíše o jednostrannou komunikaci mateřské školy směrem k rodičům, intenzivnější kontakt nastával v situaci, kdy škola nebo rodina řešila problémy dítěte. V 60. a 70. letech minulého století nastal obrat, rodiče byli více zváni školou ke spolupráci, vzájemnému

setkávání, byla jim pedana vetř odpovednost a rodiny začaly byt podporovány v zájmu o komunikaci se školou, včetně komunikace men formln. S tím také souviselo posilování práv rodičů vui škole. Rodiče se podle autorky postupne začali dostávat do role zakaznk nebo klient školy. Tato role obnáší např. to, že rodič vol školu pro sve dte, vyslovuje sve potřeby, požadavky. esky rodič je vřak spiře pasivním zakaznkem, do chodu školy a aktivity uitel mnohdy nezasahuje, neboť se necítí byt odborníkem na danou oblast, vzdelvn zkoumá pouze zvenčí. Od školy je v tomto modelu očekáváno, že bude rodiče informovat o vysledcch vychovne-vzdelvacho působení na dte, přpadne že bude vytvaret podmínky pro obousměrnou komunikaci. Vhodnjř by vřak byla vetř participace rodičů, např. v podobe pozvanek do vyučovacích hodin, na slavnosti školy, realizace tematických pednřek apod. Druhy model považuje rodiče za partnery. Obe strany zaujmj rovnoprvny postoj, je předpokldno, že škola i rodiče stejnou merou přispvj k psychosociálnímu vyvoji dtete. Uitele ustupuje z role odborníka, názory rodičů se snaží vnímat jako podnetne a cenne informace k vlastní prac. Praxe je ovřem podle autorky opet jin, škola nebo rodina m vetř vahu, vice moci, jedná se tedy spiře o ideln stav. Přesto by vřak melo byt o nej usilováno, a to v rovine komunikace, rozvijen kompetencí dt, zapojen rodičů do života školy, zapojen rodičů do prce, které je započata ve škole, participace rodičů na chodu školy, třdy a obecne rozvijen partnerství v ramci řirř komunity. Rodiče mohou byt partnery sociálními či vychovnmi. V posledním, třetm modelu jsou rodiče chápáni jako obane, kteř mj ureit práva, ale i odpovednost vui škole. Rodiče mohou byt aktivni ve veřejne nebo mstni politice, astej se vřak jeho práva a odpovednost projevuj v souvislosti s volbou školy, rozhodováním v dělících oblastech řkoln docházky. Vřem třem modelům je spolen nutnost aktivity rodičů a zájmu se školou spolupracovat.

O tom, jakou podobu muže spolupráce rodiny a Mř v praxí mít, vypovd vyzkum Kropckove (2017, s. 66-70), realizovany ve řkolnm roce 2015/2016, a to v jedne Mř, formou 25 rozhovor s rodii dt, s uitelkou a ředitelkou, působících zároveň v jedne ze třd Mř. Z vysledk vyplynulo, že rodiče vıtj neformln rozhovory s učitelkami, zapojování do řkolnch akcí, ale tež aktivn vstupování do vzdelvacho procesu. Pro rodiče bylo duležite, aby nabídka mozne spolupráce byla co nejvice řirok, mohli si z n vybírat. Za samozřejmost bylo považováno informování rodičů ze strany Mř na webových strnkch nebo nstenkch. Rodiče oceņovali moznost vstupovat do ruznch prostor školy, netradin akce, vetne pravidelne akce pro absolventy Mř, kteř se do Mř

rádi vrací, vzájemné kontakt mezi rodiči a učiiteli tak v osloven MŠ probíhá i poté, co jiŹ děti do MŠ nedocházejí. Rodiče také asistují v pripad potřeby a zájmu učiitelkm pri nrovnjších akcích. Pri předávání dt probhj neformln rozhovory, operativn jsou předávány potřebn informace, větší prostor pro komunikaci bývá v odpoledních hodinách. Učiitelky se aktivn zajímají o chod rodiny, to, co děti v rodinách dělají, co mají rady, jak zvyky v rodině panují apod. Na základě těchto informací je pak plánováno učiitelkami vzdělávání dětí, tedy jiŹ mnohem více koncipováno jako individuln. Rodiče byli radi za moŹnost volby, nenucenost, dle autorky je především dleŹit, aby byl časov prostor pro komunikaci mezi učiitelkami a rodiči. Ze strany rodičů byl kladen v ramci hodnocení spolupce MŠ a rodiny na individuln pstup učiitelk k dětem, vytvřen vztahu naplněného duvrou a profesionalitu učiitelk. Zároveň však rodiče velmi kladn oceňovali lidsk pstup, neformln, moŹnost odlehčení a humoru pri vzájemných interakcích.

4.3 Podmínky a prbh uspšn socializace dítěte v kontextu spolupce mateřsk školy a rodiny

JiŹ v předchozím textu bylo nastíněno, jak parametry by spolupce mezi mateřskou školou a rodinou měla mít. PedloŹen výzkum dle jeho autorky Rabušicová (2017, s. 72) zmrn prezentuje dobrou praxi, neboŹ Źetřen bylo provedeno v mateřsk škole, která získává pravideln ze strany České školní inspekce nadstandardn hodnocení.

KoŹtkov (2014, s. 111-115) uvádí, Źe obě strany musí usilovat o soulad ve svém vztahování se k dítěti, coŹ se týká např. direktivnosti či nedirektivnosti působení na dt či jeho akceptace. Dt samo dokŹe urctm způsobem směrovat svůj vývoj, potřebuje však vnímat, Źe se nachází v bezpevnm prostředí, v nmŹ m pro sv sebevyjádření a sebepoznání (i poznávání vnějšího světa) podporu ze strany vychovatel, duvru, Źe sv vychovatele skutevn zajímá.

Vgnerov (2012, s. 240) upozorňuje na skutevnost, Źe se dt v tomto období ocitá dle teorie J. Piageta ve fázi morálního realismu, coŹ v praxi znamená, Źe na pravidla chování nahlŹ jako na něco, co je objektivn dáno a nelze měnit. Neměla by tedy nastávat situace, Źe dt Źije ve dvou různých prostředích z hlediska základních pravidel. Rozpor, kter by dítě zaŹivalo, by mohl mít negativn dopad na jeho další vývoj. I v tomto věku dt potřebuje jistotu, tedy jasnou a známou strukturu, mlo změn, není moŹn, aby se dokázalo pruŹn adaptovat kaŹd den na vrazn odlišn podmínky fungování. Autorka zdůrazňuje, Źe sociln normy dt předškolního věku dodrŹuje z velké části

na emocionálním základu, tj. vřimaj si toho, jak pocity zažívají při jejich dodrřování nebo nedodrřování, snaží se eliminovat prožitky nepřijemné. Na základě dodrřování těchto norem se rozvíjí morálka a sebepojetí dítěte, je tedy nutné, aby se k dítěti dostávaly konzistentn informace ze strany Měř a rodiny.

Optimln průběh spolupráce Měř a rodiny podv Šprachtová (2013), kter rozděluje dělící formy spolupráce, o nichž bylo pojednáno v předchozí kapitole, do tř skupin, kterými jsou prostředky informativn (informan letáky, web Mř, nástěnky, schůzky s rodiči, školní časopis, Mř může realizovat rozhovory s rodiči, oslovit je prostřednictvím e-mailu, na poatku docházky do Mř rodiče vyplnj dotazník), zžitkov (akce Měř) a hodnoticí (rodiče jsou seznámeni s portfoliem dítěte, mateřsk škola opět realizuje rozhovory, zjiřuje informace prostřednictvím dotazníků). Dle autorky by se vřak Mř neměla zaměřovat pouze na individuln práci s rodiči, ale je vhodné zaměřit se na tuto oblast komplexn, shromaždvat informace od vřech rodičů, diskutovat s nimi v rámci pravideln pořadanch schůzek.

Podle Křemenov (2014) je dležit, aby každ ze stran dokázala ocenit nezastupitelnou roli druhého partnera, tj. rodič může být expertem na výchovu, učitel na zajiřování a poskytování konkrétních sluřeb. Velmi dležit je vzájemné komunikace: rodič by měl vždy být vnímán učitelkami jako nejdležitj osobou v řivot dítěte, musí tedy mimo jiné být schopen naslouchat kritice, přijmout ji, přičemž ústupky by primrn měla dělat škola, nicméně učitelka m být schopna obhájit si svůj postoj a práci. Komunikace by měla obsahovat pedevřim faktick informace, zaměřovat by se měla na přítomnost, mořnosti zmny, nebt hodnoticí, spíše se zaměřovat na pozitivn aspekty. Dležit je tolerance, empatie a snaha nalézt konsensus, efektivn řešení připadnch obtř nebo zpsob výchovy a vzdělávání dítěte. I mezi rodiči a učitelkami by měly existovat dohody o pravidlech vzájemné spolupráce, kter se týkají např. včasného informování o důležitých událostech. Ve vhodných případech lze do jednání zapojit i samotn dt.

4.4 Vřkumy zkoumající socializan faktory ovlivnjc spolupráci mateřsk školy a rodiny

Z podaného přehledu teoretických východisek je zřejm, že spolupráce rodiny a mateřsk školy je velmi dležit při socializaci dítěte. Existují vřkumy, kter poukazuj zejména na nkter faktory, které se jeví z daného hlediska jako vznamn.

Kilic (2015, s. 1009-1018) realizoval kvalitativn vzkumn ťetření na vzorku 20 učitelek mateřských ťkol. Zkoumáno bylo, jak se učitelky podl na socializaci dítěte, ale teť jak je v tomto ohledu zastoupena rodina dítěte, se zřetelem k moťnostem a významu kooperace rodiny a mateřsk školy při socializaci dítěte. Učitelky soudily, ťe jsou pro děti vzory k npodob pro sociln chování, nicméně kooperace s rodiči je ťadouc a potřebn. Svoji roli vzoru k npodob při rozvoji sociálních dovedností dt nemohou pln obsáhnout, pakliťe nemj podporu rodičů, jejich kompetence a moťnosti působení jsou v tomto ohledu znan oslabeny. Klov je dle oslovených učitelek komunikace s rodiči. Jedna z učitelek uváděla, ťe je-li navázána kvalitn komunikace s rodičem, pevn, stl, roste sebevdom dítěte, coť se projevuje v jeho emocionalitě a sociálních dovednostech. Jedna z učitelek dokonce uváděla, ťe pakliťe kontakt mezi učitelem a rodičem zcela chybí, učitel v rámci socializace dítěte nezme takřka nic. Dleťit je teť pravenost rodiny na kooperaci se ťkolou a docházku dítěte do mateřsk školy. Učitelky zjiťtj, jak jsou potřeba a jak jsou očekávání rodičů. Nezřídka dochází k tomu, ťe rodina, byt tento záměr pvodn nesledovala, zjiťtje, ťe mateřsk ťkola me pomoci při zvládání výchovných či jiných obte s dítětem. Rodiče se snaťi od učitelek získat rady v tom, jak s dítětem jednat, aby dosáhli v jejich socializaci (respektování pravidel, komunikace apod.) stejných výsledků, jako pozorují ve ťkole. Posleno je vdom rodičů, ťe v tomto ohledu mohou posílit sv rodiovsk kompetence, být jistj v rodiovsk roli. Jak autor na základě výsledků shrnuje, kaťd dleťit informace, týkající se vývoje dítěte, musí být vzájemné oběma stranami předávána.

Za pozornost stojí teť výzkum, kter realizovali Ciucci, Baroncelli, Toselli a Denham (2018, s. 310-312) na vzorku 382 italských učitelek v mateřsk ťkole. Zkoumány byly charakteristiky učitelek, kter pispvj k tomu, ťe učitelka navazuje ťzkou spolupráci s rodiči, ale i kolegy v souvislosti s rozvojem emočních, tedy i sociálních dovedností dítěte. Výzkumem bylo zjiťtno, ťe učitelky vykazují tendenciastji komunikovat s rodiči na toto téma (tj. chování dítěte, zejména jeho emon projevy), pakliťe samy mají děti. Tm se také dle autorů znan str vzdálenost mezi profesn a osobn identitou, uitelkyasten vystupuj ze své profesn role. Tento pstup vak vede i k tomu, ťe se komunikace s rodiči stává otevřenj, mn formlnj, tedy i efektivnj. Vliv má teť vdom vlastninnosti (self-efficacy), kdy tato charakteristika napomáhá učitelkám rozumět svm emocím a emocím druhých, coť zároveň facilituje způsob veden komunikace s rodiči dětí. Zároveň bylo zjiťtno, ťe učitelky s těmito

charakteristikami mají tendenci pojímat dítě a jeho rodinu v jednotě, resp. jsou toho názoru, že nelze působit na dítě bez toho, že by byla navázána spolupráce s rodinou, zároveň že péče o dítě znamená též péči o rodinu. Důležit je též komunikace s kolegy, k níž dochází častěji vlivem délky praxe v oboru. Dle autorů tyto výsledky nabízí cestu, jak posílit možnosti komunikace s rodiči v oblasti emocionality a sociability dítěte, a to tedy zejména prostřednictvím posilování self-efficacy u učitelek, kdy se tedy zároveň ukazuje, že osobnost učitelky je významná v tom, zda a jakým způsobem bude zahájena a rozvíjena optimální komunikace s rodiči.

Poslední výzkum, který lze uvést, je již z českého prostředí a poukazuje na význam komunikace mateřské školy a rodiny zejména v případech, kdy dítě pochází z odlišného sociálního či kulturního prostředí. Výzkum byl proveden v roce 2013 v rámci projektu *Pojďte do školky!* na vzorku 131 mateřských škol z celé České republiky. Zjištěny byly případy, kdy rodiče odmítali užší kooperaci s mateřskou školou i v případě, že ze strany mateřské školy byly identifikovány obtíže značící projevy vážných disabilit, jakými byl Aspergerův syndrom nebo nervový problém. Pětina oslovených učitelek uváděla, že je komunikace s rodiči nezřídka obtížná a uvítaly by v tomto ohledu absolvování odborného kurzu. Zjištěno bylo, že mateřské školy mají tendenci pořadat úvodní schůzky s rodiči z jiného kulturního prostředí častěji než s rodiči českých dítí, i když i u těch by bylo vhodné nastavit hned v úvodu pravidla a možnosti vzájemné spolupráce. Celkem 46 % učitelek uvedlo, že důraz na vztahy s rodiči patří k nadstandardním aktivitám mateřské školy, ovšem pokud měly učitelky uvádět své silné stránky, komunikace s rodiči zmiňována nebyla. Naopak přibližně třetina učitelek vnímala rodiče dítí jako problém v rámci svého profesního působení. Nicméně 75 % učitelek uvádělo, že spolupráce s rodinami je bezproblémová (Lánská, 2015, s. 6-7).

Výsledky tohoto výzkumu napovídají mnohé. Učitelky si uvědomují význam spolupráce mateřské školy s rodiči, ovšem téma komunikace s rodiči může být značně konfliktní, ve smyslu přání dobře tuto oblast zvládat, které může být v rozporu s kompetencí učitelky vhodně s rodiči komunikovat. Pochopitelně mnohdy tato komunikace může být sycena silnými emocemi ze strany učitelek i rodičů, což může vysvětlovat určitý ambivalentní postoj učitelek z popsaného výzkumu k tématu komunikace mateřské školy s rodiči.

Shrnutí teoretických východisek

V rámci teoretických východisek bylo poukázáno na význam, ale i obtížnost komunikace mateřsk školy s rodiči dětí. Z předložených poznatků není pochyb o tom, že dobr nastaven spolupráce zvyšuje efektivitu působení těchto autorit na osobnost dítěte, včetně jeho sociálních dovedností. V praxi vsak nemusí být kooperace s rodiči vždy snadn, coŹ je dáno jak osobnostními faktory utellek a rodičů, tak i skutečností, že schopnost optimální komunikace s druhou stranou, zejména jedná-li se o témata často velmi citliv, je nikoliv bez opodstatnn nazývána uměním. Vznamn je respekt druhé strany, ale i znalosti toho, jak vhodn tuto spolupráci s druhou stranou nastavit.

Jako klov se jeví sladn priorit i postupů působení na socializaci dítěte, ochota ke spolupráci, ale i nastaven jejího prbhu. V tomto ohledu se pochopiteln mohou rodiče u utelle v mateřských školách znan lišit. Dále v textu je popsán vlastní realizovan výzkum, který zkoumal pstup utelle mateřských škol a rodičů dt z mateřských škol k socializaci dítěte, piemŹ záměrem bylo mimo jiné zjistit případnou shodu či rozdíly v dané oblasti, kdy tyto faktory nsledn působí jako facilitátory, nebo naopak bariéry ve vhodnm působení na socializaci dítěte navtvujciho mateřskou školu.

5 METODOLOGICK UVOD

V páté kapitole práce je přiblížena užit metodika realizovaného výzkumu, jehož výsledky jsou prezentovány v kapitole šest. Popsán je cíl výzkumu a vzkumn otázky, způsob organizace výzkumu. V závěru kapitoly je charakterizován vzkumn soubor.

5.1 Cíl výzkumu a vzkumn otázky

Cílem výzkumu bylo zjistit, v jakých oblastech lze podle ucitelek mateřsk školy a rodičů dt předškolního věku pozitivn působit v rámci vzájemné spolupráce na socializaci těchto dětí. Dalším cílem jsme zjišřovali, jaké faktory přispívj ke kvalitě vzájemné spolupráce ucitelek mateřsk školy a rodičů.

Stanoveny byly též následující vzkumn otázky (VO):

VO1: Jakm oblastem socializace dt je v MŠ věnována pozornost?

VO2: Jak je spolupráce ucitelek a rodičů dt v MŠ?

VO3: Jak jsou představy ucitelek a rodičů dt v MŠ o podmínkách vzájemné spolupráce?

5.2 Metodika výzkumu

Vzhledem k záměru získat data od většího počtu respondentů byl zvolen kvantitativn výzkum. Tento výzkum se podle Reichela (2009, s. 40-41) užívá v případě, kdy výzkumník pracuje s numerickými daty. K výhodám patří rychl sběr dat a jejich analýza, při níž jsou využity statistick metody. Sledováno je několik vybraných aspektů na větším vzorku osob, což také umožňuje vsledy generalizovat, pokud nejsou příliš abstraktn pro určitou populaci.

Metodou výzkumu byl dotazník vlastní konstrukce. Jak je prezentováno výše v textu, zkoumány byly názory a zkušenosti ucitelek mateřských škol a rodičů dt navšřtvujcch mateřsk školy, týkající se mořností socializace dt v předškolním věku, se zřetelem ke vzájemné spolupráci a její efektivitě při působení na socializaci dt předškolního věku. Z tohoto důvodu tak byly vytvořeny dvě verze téhož dotazníku: jedna pro učitelky mateřských škol, druh pro rodičce dt navšřtvujcch mateřsk školy. Obě verze dotazníku jsou uvedeny v oddílu příloh (příloha č. 1 a 2). V obou verzích byly uvedeny identick otázky, které byly přpadn pouze obměněny, ve smyslu dotazování

na přístup druhé strany k vybranému aspektu. Shoda obou dotazníků umožnila srovnat odpovědi získan oběma soubory respondentů.

Každou z verzí dotazníků tvořilo 16 otázek, z nichž většina byla uzavřených. Celkem 2 otázky byly polouzavřené, 3 otázky byly otevřené a u některých dotazníkvch položek měli respondenti mořnosti svoji odpověď doplnit. U dvou položek, kdy každou z nich tvořil soubor dílčích podotázek, vyjadřovali respondenti svoji odpověď na pětistupňov škále. Odlišné byly dotazníky pouze v jejich závěru, který tvořily otázky identifikační, umožňující popsat vzkumn soubor. V dotazníků pro učitelky MŠ byla navíc otázka zjišťující dlku jejich praxe, v dotazníků pro rodiče byla navíc otázka zkoumající spokojenost rodičů s docházkou jejich dítěte do MŠ.

Před vlastní administrací dotazníků byl proveden předvýzkum. Disman (2011, s. 122) přibližuje, že předvýzkum slouží k ověření, zda byl dotazník vhodně sestrojen, tedy zda mu respondenti budou rozumět apod. Předvýzkum byl proveden na vzorku 2 učiterek z okruhu blízkých osob autorky práce a též na vzorku 3 rodičů dětí předškolního věku. Na základě jejich zptn vazby byly nkter otázky pozměněny (původní desetistupňov škála byla zmněna na pětistupňov, doplněny byly dílčí otázky u některých dotazníkvch položek). Osoby, které se zúčastnily předvýzkumu, nebyly dále zahrnuty do výzkumu, ovšem byly požádány ve fázi sběru dat o šíření odkazu na dotazník.

Výzkum probíhal v období od 25. 7. 2019 – 4. 8. 2019. Dotazník byl vyvšen na serveru www.vyplnto.cz. Link na oba dotazníky byl šířen autorkou práce a blízkými osobami, a to mezi jedinci, kteří pináleželi do jedné ze skupin respondentů (tj. jednalo se buď o rodiče dětí předškolního věku, nebo učitelky v MŠ). Výběr respondentů do výzkumu byl přiležitostn a uřito bylo i techniky sněhov koule.

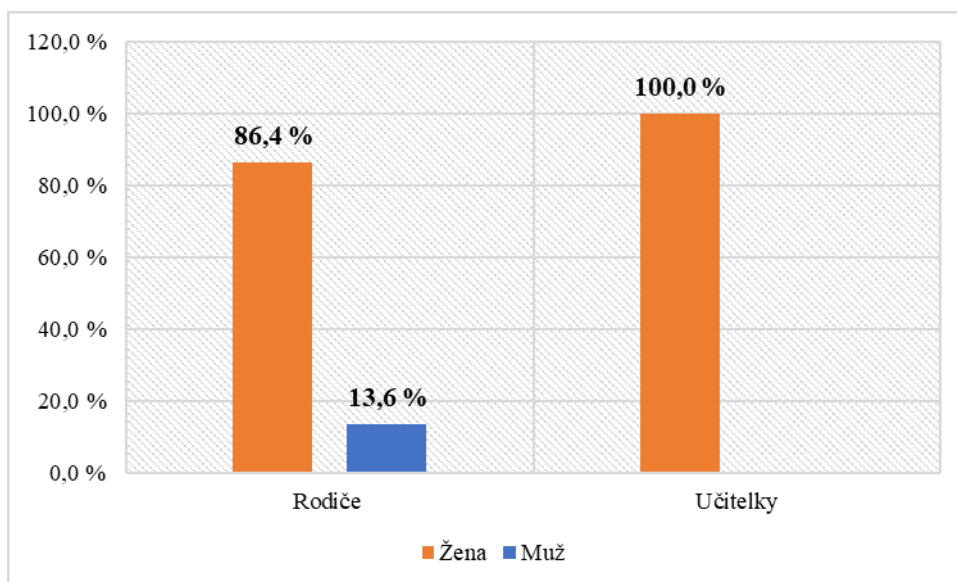
Výsledky byly k dispozici v podobě excelových tabulek. Následně byly zpracovány s využitím deskriptivní statistiky, kdy byla pro každou dotazníkvu položku zjišťována absolutní a relativní četnost odpovědí. Otázky otevřené byly zpracovány pomocí metody vytváření trsů, kterou popisuje Miovský (2006, s. 221), který uvádí, že dochází ke slučování výroků či jejich částí do trsů, skupin, kdy lze volit rzn kritéria shlukování – zvolen byl tematick překryv. Po vytvoření trsů byl vřdy zjišťován počet odpovědí v každém z trsů i relativní četnost těchto odpovědí vřhledem k celkovému počtu respondentů v dané skupině.

Etika výzkumu byla dodržena. Anonymita respondentů byla zajiřtna samotnm sběrem dat. Účast respondentů ve výzkumu byla dobrovoln, kdykoliv mohli respondenti

přerušit vyplňování dotazníku. Před jeho vyplňováním byli respondenti seznámeni s cílem výzkumu, způsobem vyplňování i využitím takto získaných dat.

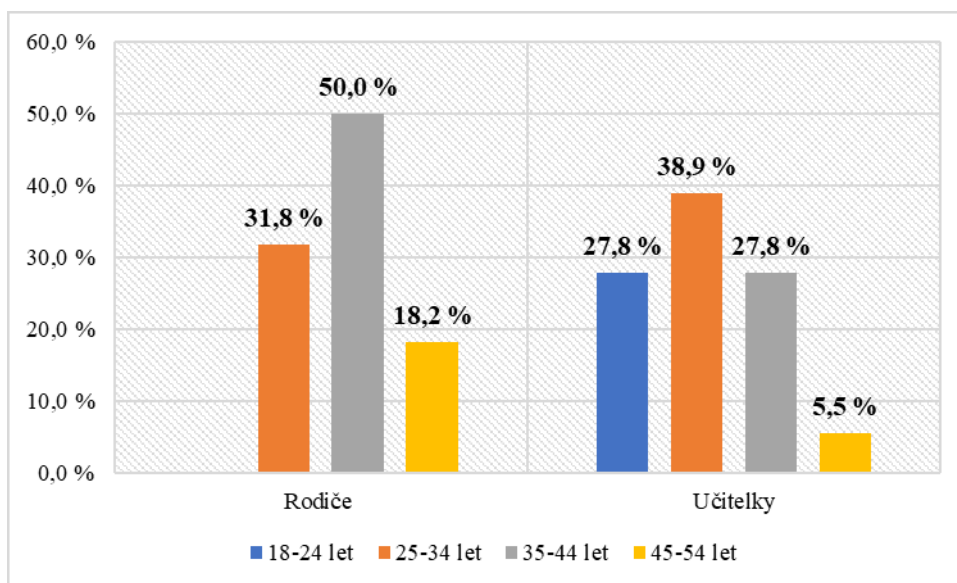
5.3 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvořilo celkem 120 respondentů, kdy se jednalo o 54 učitelek MŠ a 66 rodičů dětí z MŠ. Pohlaví respondentů je uvedeno v grafu 1.

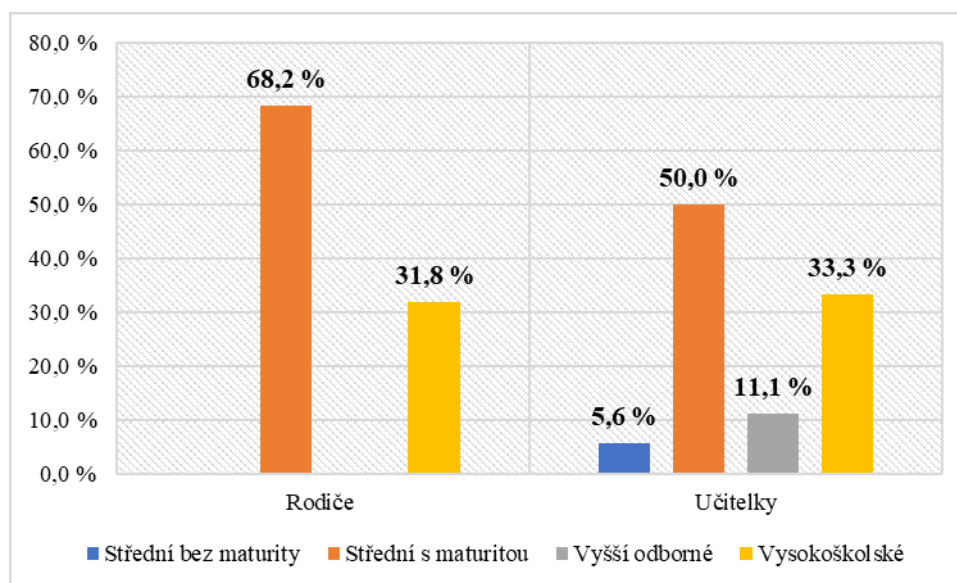
Graf 1 Pohlaví respondentů

Jak je z grafu 1 zřejmé, soubor učitelek reprezentovaly pouze ženy, zatímco v souboru rodičů bylo 9 (13,6 %) mužů. Graf 2 zachycuje věk respondentů.

Graf 2 Věk respondentů

Z grafu 2 je zřejm, že v souboru rodičů nebyl zastoupen žádný respondent ve věku 18-24 let, zatímco v souboru učitelk MŠ se jednalo o 15 (27,8 %) respondentek. Početnji byli zastoupeni respondenti ve věku 45-54 let mezi rodiči dětí: jednalo se o 12 (18,2 %) rodičů, a jen 3 (5,5 %) učitelky MŠ. Přesn polovina rodičů uvedla, že je jim 35-44 let, stejn vkov rozmezí zmnilo 15 (27,8 %) učitelk MŠ. Ždn z respondentů nevedl, že je mu 55 a více let. V grafu 3 je uvedeno vzdělání respondentů.

Graf 3 Vzdělání respondentů

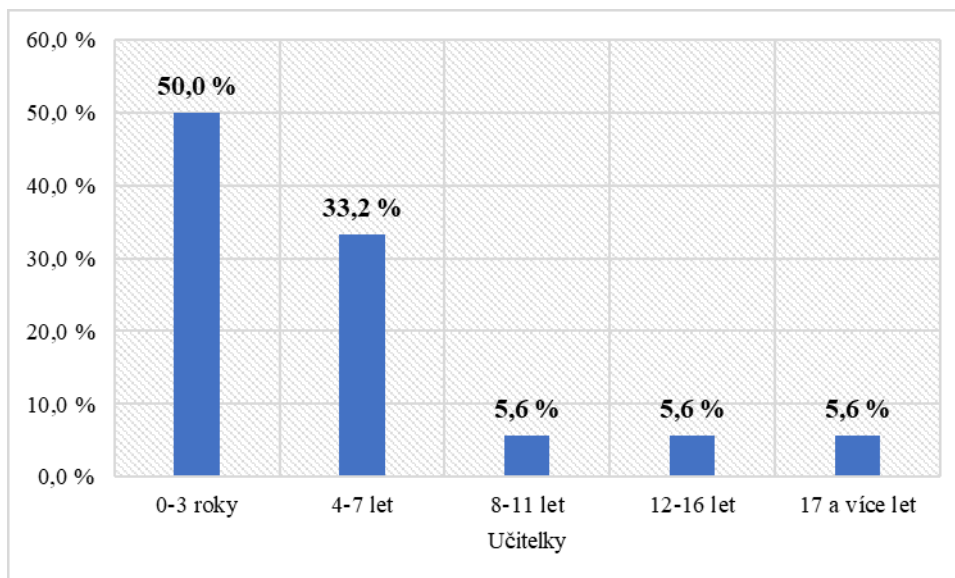
Z grafu 3 vyplývá, že se odpovědi obou skupin respondentů lišily. Rodiče uváděli pouze vzdělání stredoškolské s maturitou (45 (68,2 %) rodičů) a vysokoškolsk (21 (31,8 %) rodičů), zatímco učitelky MŠ kromě toho uváděly i vzdělání stredn bez maturity (3 (5,6 %) učitelk MŠ) a tž vzdělání vyšší odborn (6 (11,1 %) respondentů). Nicméně v obou souborech převažovalo vzdělání stredn s maturitou. Ždn z respondentů nevedl, že má pouze zkladn vzdělání.

Kladn tak lze hodnotit vzdělanost učitelk, z nž lze předpokládat i dobrou obeznámenost s problematikou rozvoje sociálních dovedností dt. Mal rozdíly ve vzdělání respondentů z obou skupin vedou k možnosti považovat obě skupiny respondentů za srovnateln, minimln tedy z hlediska vzdělání respondentů, byt' pochopiteln obsah znalostí v oblasti socializace předškolního dítěte bude odlišn.

Poslední otázka se v obou dotaznících lišila. Rodiče měli uvést, zda jsou spokojeni s docházkou jejich dítěte do MŠ, a to z hlediska edukace (výchovy, vzdělávání) dítěte. Ždn z rodičů nepodal zápornou odpovd', byt' rodiče mohli volit i možnost „spíše ne“

a „určit ne“ v rámci této otázky. Celkem 21 (21,8 %) rodičů uvedlo mořnost „spíše ano“ a „určit“ je spokojeno s docházkou dítěte do Mř, z hlediska edukace dítěte, 45 (68,2 %) rodičů.

Učitelky Mř měly uvést dlku jejich praxe. Výsledky prezentuje graf 4.

Graf 4 Délka praxe učitelek Mř

Přesně polovina učitelek Mř (tj. 27 (50 %) učitelek) uvedlo, že jejich délka praxe čin 0-3 roky. Rozmezí 4-7 let zvolilo 18 (33,2 %) respondentek a dále vřdy 3 (5,6 %) učitelky Mř odpověděly, že jejich délka praxe čin buď 8-11 let, nebo 12-16 let či 17 a více let.

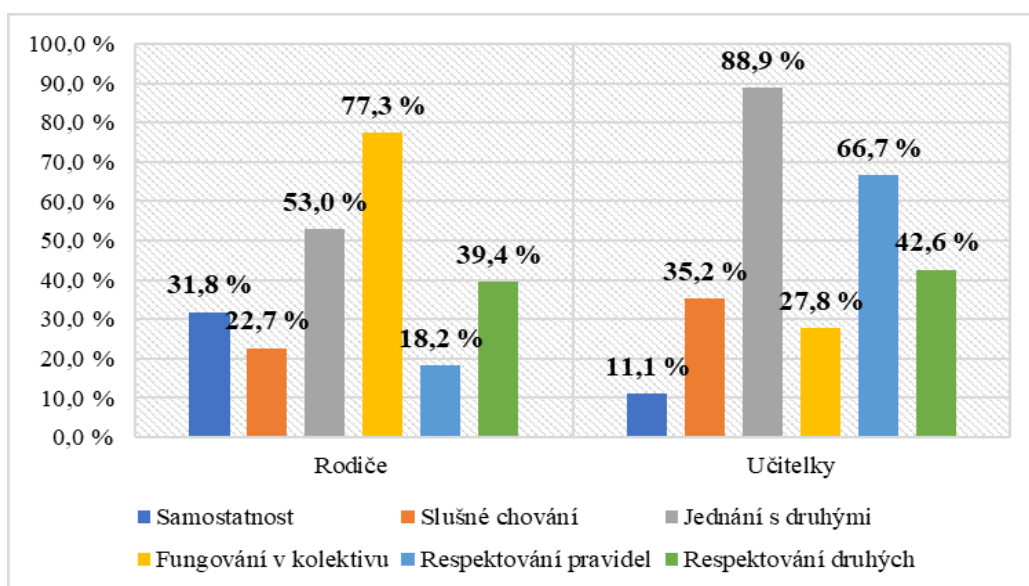
Na základě těchto dat lze očekávat, že učitelky získaly v rámci svého profesního vzdělávání nejnovjř vdeck poznatky z problematiky socializace dítěte, zároveň lze očekávat vřř angařovat učitelky v jejich profesn roli, kdy se identita učitele postupn rozvíjí v závislosti na nov získaných profesních zkuřenostech. Učitelky jsou tř vtřinou mladř neř rodiče a s ohledem na výsledky výzkumu Ciucci, Baroncelli, Toselli a Denham (2018, s. 310-312) lze předpokládat i vtř zájem o komunikaci s rodiči, neboť v tomto výzkumu bylo zjiřtno, že učitelky, kter mají samy děti, ˇastji pstupuj ke komunikaci s rodiči. Niřř věk učitelek vytvr předpoklad, že se jedná zároveň i o matky s dětmi pedřkolnho či mladřho řkolnho věku, coř navíc zvyřuje porozumění specifikm dt pedřkolnho věku.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMU

V následující kapitole jsou prezentovány zjištěné výsledky. Nejprve je podán přehled odpovědí na všechny dotazníkové položky, a to v pořadí, v jakém byly v dotazníku uspořádány. Následně jsou výsledky interpretovány v rámci diskuse, a to v kontextu stanovených výzkumných otázek a teoretických východisek. V závěru kapitoly jsou uvedena doporučení pro praxi, vycházející z výsledků výzkumu.

6.1 Prezentace výsledků dotazníkového šetření

Otázka č. 1. Socializace bývá vymezena jako přechod biologického tvora ve společenskou bytost. Čemu se podle Vás děti v MŠ především učí, s ohledem na stávání se bytostí společenskou?

Graf 5 V čem je z hlediska socializace MŠ největším přínosem pro děti

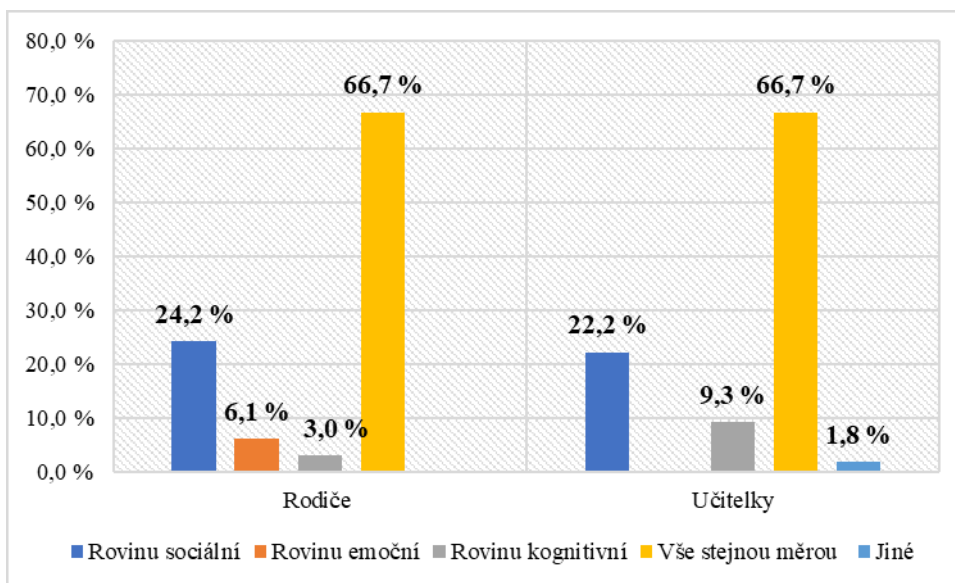
Tato otázka byla otevřená. Graf 5 prezentuje vytvořené trsy, kdy uváděná procenta vyjadřují podíl jednotlivých odpovědí respondentů dané skupiny, z hlediska celkového počtu respondentů v dané skupině.

Jak je z grafu patrné, odpovědi respondentů z obou skupin se výrazně rozcházejí. Rodiče uváděli jako hlavní přínos MŠ pro socializaci dítěte fungování v kolektivu, dále jednání s druhými a respektování druhých. Učitelky MŠ uváděly nejčastěji jednání s druhými, respektování pravidel a respektování druhých.

Celkem 48 (88,9 %) učitelek povařuje za nejduležitjší jednání s druhými – thoř názoru bylo jen 35 (53 %) rodiu. Rodiče se oproti učitelkám Mř vice soustředili na fungování v kolektivu (51 (77,3 %) rodiu a 15 (27,8 %) učitelek). Vyrazn je i rozdíl u respektování pravidel (36 (66,7 %) učitelek, a jen 12 (18,2 %) rodiu). Rodiče častěji zdurazňovali samostatnost dítěte (21 (31,8 %) rodiu, 6 (11,1 %) učitelek).

Nutno doplnit, že tvorba trsů vycházela z akcentu kladeného na jednotliv prvky či oblasti socializace, zároveň byly obdobn vyroky slučovány. Odlouen rodiu, kter bylo zmiňováno častěji rodiči (ovšem pouze 4 rodiči, 2 učitelkami) bylo např. přirazeno k samostatnosti dítěte, pokud 2 rodiče uvedli schopnost podelit se, byla tato odpoveď přirazena k jednání s druhými. Do jednání s druhými bylo též přirazeno např. řešení konfliktů či komunikace. Sluřn chování mnohdy bylo detailněji popisováno, jako např. *umt pozdravit, návyky sluřnho stolování*.

Otázka . 2. Na jaké oblasti se vychova a vzdelvn v Mř podle Vás nejvice zaměřuje?

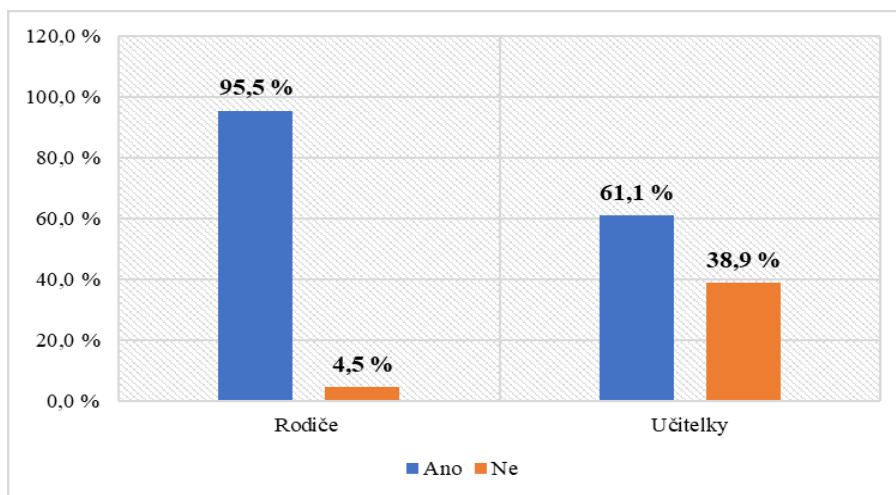

Graf 6 Na jakou oblast se edukace dt v Mř nejvice zaměřuje

Graf 6 zachycuje relativn shodu v odpovědích respondentů z obou skupin. Mořnost „jin“ nezvolil řdn z rodiu, pouze jedna učitelka Mř, kter uvedla: *„Zleř na zřizen, nelze podle mne unifikovat – roviny emon bych ale vyloučila.“* Mořnost „nevím“ nevedl řdn z respondentů. Naopak 4 (6,1 %) rodiče zmnili roviny emon, kterou nevedla řdn z učitelek Mř.

V dalřích odpovědích se vřak respondenti téměř neliřili. Mořnost „vře pbliřn stejnou mřrou, zvolilo 44 (66,7 %) rodičů a 36 (66,7 %) učitelk. Pokud se respondenti k jedné z nabízených rovin výchovy a vzdělávání dítěte pklonili, jednalo se o rovinu sociln (16 (24,2 %) rodičů a 12 (22,2 %) učitelk Mř).

Otázka . 3. Spatřujete soulad v tom, jak rodina a Mř působí na socializaci dítěte v Mř?

Graf 7 Hodnocení souladu rodiny a Mř v působení na socializaci dítěte

Z grafu 7 je zřejm, že se obě skupiny respondentů shodovaly v názorech na soulad v působení Mř a rodiny na socializaci dítěte. S tím, že panuje mezi působením na socializaci dítěte u obou institucí (rodina, Mř) soulad, souhlasilo 63 (95,5 %) rodičů a 33 (61,1 %) učitelk Mř, kdy tedy tento soulad častěji uváděli rodiče dt.

Respondenti mohli svoji odpovd doplnit. Rodiče vtřinou uváděli, že zleř na výběru Mř – mnozí zvolili soukromou mateřskou řkolu a jsou spokojeni. Jeden z rodičů uvedl: „*Pokud funguje komunikace rodičů s dítětem a zároveň s uitelkou v Mř, tak se podle mne dt socializuje velmi rychle a pln nenásilnou formou.*“ Učitelky Mř uváděly, že tomu tak vřdy není, jedna z učitelk odpověděla: „*Opět zleř na rodině – vraznjř jsou prpady, kdy k souladu nedochází, mořn jsou ale ojedinlejř.*“, jin učitelka podala obshlejř výpovědí: „*Chyb učení k odpovědnosti, spolehlivosti.... 20.století je nazýváno stoletm selhání otc... Ztráta komunikace – modern technologie prnř pohodlnost pro rodiče, technologie devastuji rodinu...*“

Z těchto výsledků lze usuzovat na urit stereotypy či předsudky u některých učitelk vi kvalitě rodin a rodičovství, coř ovřem míře negativn determinovat vztah

těchto učitelek k rodičům, způsob realizace komunikace s nimi, např. ve smyslu mentorství, většího zastoupení kritiky či neochoty účastnit se vzájemné komunikace, pakliže druhá strana není pojmána jako rovnocenný partner, tedy chybí potřebný respekt, který je podmínkou dobré kooperace učitelek v MŠ a rodičů dětí z MŠ.

Otázka č. 4. V tabulce prosím označte (např. křížkem), zda jsou u dětí v MŠ/rodině rozvíjeny vybrané vlastnosti, dovednosti, charakteristiky apod. (volba jedné z možností: určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne):

U této otázky se respondenti vyjadřovali k předloženým oblastem, kdy u každé položky uváděli svoji odpověď. Pro větší přehlednost jsou výsledky pro každou skupinu respondentů podány zvlášť v tabulce. Tabulka 1 prezentuje výsledky rodičů.

Tabulka 1 Hodnocení rozvoje dílčích charakteristik dětí rodiči

Oblasti	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne		Nevím	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
vztahy k druhým lidem	54	81,8 %	12	18,2 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
přijímání sociálních norem	39	59,1 %	27	40,9 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
hodnoty společnosti	15	22,7 %	39	59,1 %	9	13,6 %	3	4,6 %	0	0,0 %
identifikace s pohlavní rolí	21	31,8 %	15	22,7 %	15	22,7 %	3	4,6 %	12	18,2 %
adaptace na nové prostředí	53	80,3 %	13	19,7 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
spolupráce	63	95,4 %	3	4,6 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
zvládání konfliktů	36	54,5 %	24	36,3 %	3	4,6 %	0	0,0 %	3	4,6 %
řešení problémů	27	40,8 %	33	50,0 %	3	4,6 %	0	0,0 %	3	4,6 %
řeč	42	63,6 %	18	27,3 %	6	9,1 %	0	0,0 %	0	0,0 %
komunikace	48	72,7 %	15	22,7 %	3	4,6 %	0	0,0 %	0	0,0 %
sebepojetí	30	45,5 %	15	22,7 %	12	18,2 %	0	0,0 %	9	13,6 %

V tabulce si lze povšimnout, že u všech oblastí většina rodičů uváděla, že jsou u dětí v MŠ rozvíjeny. Nesouhlasné odpovědi se objevily pouze u oblastí Hodnoty společnosti (18,2 %), Identifikace s pohlavní rolí (27,3 %), Zvládání konfliktů (4,6 %), Řešení problémů (4,6 %), Řeč (9,1 %), Komunikace (4,6 %) a Sebepojetí (18,2 %). V tabulce 2 jsou uvedeny výsledky získané na tutéž položku od učitelek v MŠ.

Učitelky v MŠ posuzovaly, jak jsou předložené oblasti rozvíjeny u dětí v rodinném prostředí. Z tabulky 2 je zřejmé, že odpovědi učitelek se oproti rodičům výrazněji nelišily. Záporné odpovědi byly získány u oblastí Hodnoty společnosti (5,6 %), Identifikace s pohlavní rolí (16,7 %), Spolupráce (5,6 %), Řeč (5,6 %) a Sebepojetí (11,1 %).

Lze doplnit, že i oblasti, jako identifikace s pohlavní rolí či sebepojetí, by měly být rozvíjeny u dětí v MŠ. Je však možné, že tyto oblasti vnímají učitelky jako prioritní pro rodinné působení a více se soustředí např. právě na rovinu socializace dítěte.

Tabulka 2 Hodnocení rozvoje dílčích charakteristik dětí rodiči

Oblasti	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne		Nevím	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
vztahy k druhým lidem	45	83,3 %	9	16,7 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
přijímání sociálních norem	44	81,5 %	10	18,5 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
hodnoty společnosti	24	44,4 %	27	50,0 %	3	5,6 %	0	0,0 %	0	0,0 %
identifikace s pohlavní rolí	24	44,4 %	18	33,3 %	9	16,7 %	0	0,0 %	3	5,6 %
adaptace na nové prostředí	51	94,4 %	3	5,6 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
spolupráce	39	72,2 %	12	22,2 %	3	5,6 %	0	0,0 %	0	0,0 %
zvládání konfliktů	33	61,1 %	21	38,9 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
řešení problémů	30	55,5 %	21	38,9 %	0	0,0 %	0	0,0 %	3	5,6 %
řeč	42	77,7 %	9	16,7 %	3	5,6 %	0	0,0 %	0	0,0 %
komunikace	42	77,7 %	12	22,3 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
sebepojetí	21	38,9 %	24	44,4 %	6	11,1 %	0	0,0 %	3	5,6 %

Otázka č. 5. V tabulce prosím opět označte, zda je u vybraných oblastí v tabulce dosahováno souladu mezi MŠ a rodinou v tom, jak jsou tyto oblasti (schopnosti apod.) u dětí rozvíjeny:

Tabulka 3 prezentuje výsledky získané od rodičů. Rodiče se vyjadřovali ke stejným oblastem, jaké hodnotili v otázce 4, nicméně u této položky měli uvést, zda se domnívají, že je v rozvoji těchto oblastí u dětí dosahováno souladu mezi rodinou a školou. Je zřejmé, že v tomto případě bylo získáno více nesouhlasných odpovědí, byť opět u všech oblastí většina rodičů uváděla, že souladu dosahováno je.

Tabulka 3 Hodnocení souladu rozvoje daných oblastí v MŠ a rodině rodiči

Oblasti	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne		Nevím	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
vztahy k druhým lidem	36	54,5 %	27	40,9 %	3	4,6 %	0	0,0 %	0	0,0 %
přijímání sociálních norem	30	45,5 %	27	40,9 %	6	9,0 %	0	0,0 %	3	4,6 %
hodnoty společnosti	30	45,5 %	24	36,3 %	9	13,6 %	0	0,0 %	3	4,6 %
identifikace s pohlavní rolí	24	36,3 %	12	18,2 %	9	13,6 %	3	4,6 %	18	27,3 %
adaptace na nové prostředí	46	69,7 %	18	27,3 %	0	0,0 %	0	0,0 %	2	3,0 %
spolupráce	48	72,7 %	16	24,3 %	0	0,0 %	0	0,0 %	2	3,0 %
zvládání konfliktů	33	50,0 %	21	31,8 %	6	9,1 %	0	0,0 %	6	9,1 %
řešení problémů	30	45,4 %	30	45,4 %	3	4,6 %	0	0,0 %	3	4,6 %
řeč	45	68,2 %	12	18,2 %	9	13,6 %	0	0,0 %	0	0,0 %
komunikace	39	59,1 %	21	31,8 %	6	9,1 %	0	0,0 %	0	0,0 %
sebepojetí	33	50,0 %	3	4,6 %	15	22,7 %	0	0,0 %	15	22,7 %

Nesouhlasné odpovědi byly od rodičů získány v těchto oblastech: Vztahy k druhým lidem (4,6 %), Přijímání sociálních norem (9 %), Hodnoty společnosti (13,6 %), Identifikace s pohlavní rolí (18,2 %), Zvládání konfliktů (9,1 %), Řešení problémů (4,6 %), Řeč (13,6 %), Komunikace (9,1 %) a Sebepojetí (22,7 %).

V tabulce 4 jsou uvedeny odpovědi učitelek na tutéž otázku. Opět u všech oblastí většina učitelek uváděla souhlasnou odpověď, tedy že je v těchto oblastech v rámci jejich rozvoje u dětí dosahováno souladu mezi MŠ a rodinou.

Tabulka 4 Hodnocení souladu rozvoje daných oblastí v MŠ a rodině učitelkami

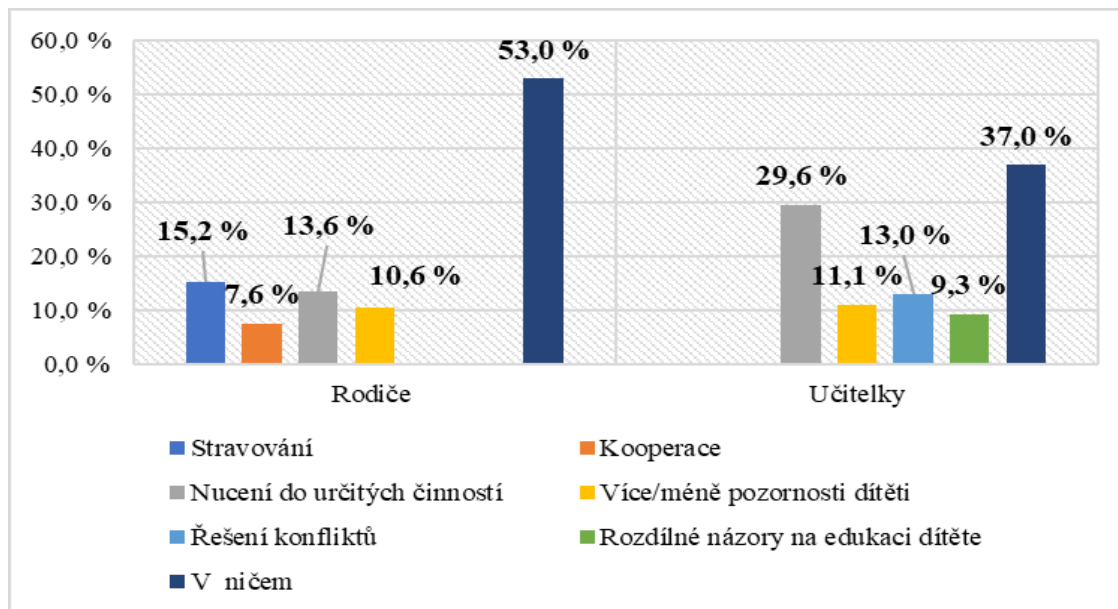
Oblasti	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne		Nevím	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
vztahy k druhým lidem	24	44,4 %	27	50,0 %	3	5,6 %	0	0,0 %	0	0,0 %
přijímání sociálních norem	15	27,7 %	33	61,1 %	3	5,6 %	3	5,6 %	0	0,0 %
hodnoty společnosti	9	16,7 %	36	66,6 %	6	11,1 %	3	5,6 %	0	0,0 %
identifikace s pohlavní rolí	15	27,8 %	27	50,0 %	6	11,1 %	0	0,0 %	6	11,1 %
adaptace na nové prostředí	27	50,0 %	27	50,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
spolupráce	15	27,8 %	39	72,2 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
zvládání konfliktů	9	16,7 %	45	83,3 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
řešení problémů	9	16,7 %	33	61,0 %	9	16,7 %	3	5,6 %	0	0,0 %
řeč	27	50,0 %	21	38,9 %	6	11,1 %	0	0,0 %	0	0,0 %
komunikace	30	55,5 %	18	33,4 %	6	11,1 %	0	0,0 %	0	0,0 %
sebepojetí	18	33,3 %	24	44,4 %	6	11,1 %	3	5,6 %	3	5,6 %

Negativní odpovědi byly získány u oblastí Vztahy k druhým lidem (5,6 %), Přijímání sociálních norem (11,2 %), Hodnoty společnosti (16,7 %), Identifikace s pohlavní rolí (11,1 %), Řešení problémů (22,3 %), Komunikace (11,1 %) a Sebepojetí (16,7 %).

Data potvrzují výše uvedenou domněnku, že téma identifikace dítěte s pohlavní rolí je v MŠ opomíjeno, rodiče zmiňovali právě tuto oblast jako nejméně zohledněnou v rámci vzájemné spolupráce s MŠ, podobně jako sebepojetí. Do určité míry lze též předpokládat, že záporné odpovědi byly získány zejména v oblastech, které považují respondenti za důležité, více si jich všímají a případné nedostatky pak spatřují v nedostatečné intervenci z druhé strany.

Otázka . 6. V čem vnímáte nesoulad při působení na dt v MŠ a v rodině (co děláte jinak v MŠ/rodině než v rodině/MŠ):

Tato otázka byla otevřen. Určeny tedy byly trsy, které jsou uvedeny, včetně počtu odpovd v jednotlivých trsech, v grafu 8.

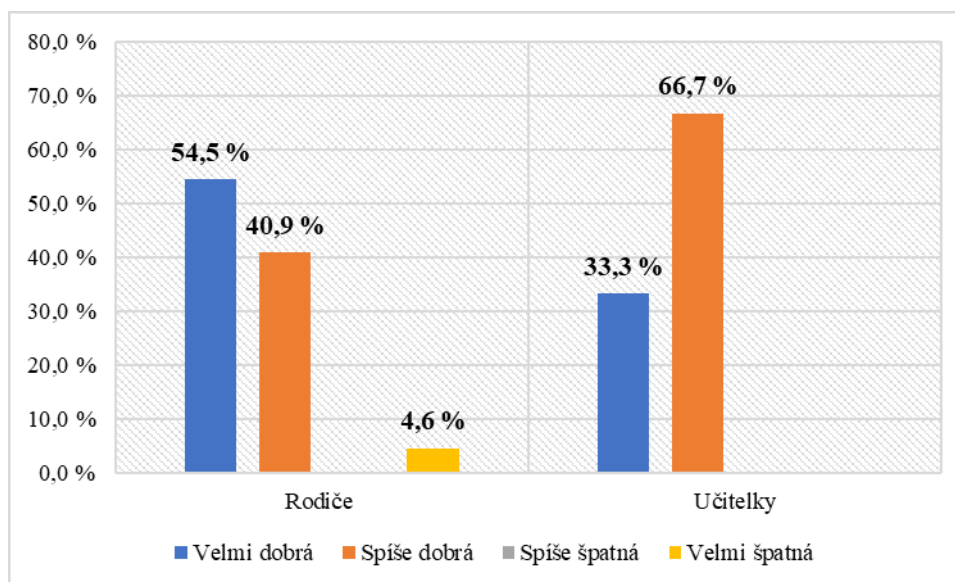
Graf 8 Hodnocení nesouladu při působení na dt v MŠ a rodině

V grafu 8 si lze povšimnout, že nejčastěji respondenti obou skupin uváděli, že nesoulad nespatřují v ničem. Nkter odpovědi uváděla vždy jen jedna skupina respondentů: rodiče zmiņovali veden dt ke kooperaci, jako např. pjcovn vec, k čemuž vice vedou dt v rodině (odpověď uvedlo 5, tj. 7,6 % rodičů), stravování dětí, kdy jsou v MŠ dle rodičů v této oblasti učitelky důslednější (10, tj. 15,2 % rodičů). Naopak učitelky oproti rodičům uváděly řešení konfliktů, čemuž se venuj dle jejich názoru vice v MŠ než v rodině (7, tj. 13 % učitelek) a rozdln názory na edukaci dětí (5, tj. 9,3 % učitelek). Celkem 7 (10,6 %) rodičů a 6 (11,1 %) učitelek uvedlo, že v rodině je oproti MŠ venovno vice pozornosti individuln dětem.

Učitelky z MŠ byly mnohem kritičtější věci druhé straně, což je ovšem pochopiteln, neboť učitelky mají povinnost uritm způsobem působit na dt a velmi často je nutn spolupráce s rodinou, která může být vysoce očekávána a nsledn zklamání pak může vest i k vet kritice.

Otázka č. 7. Jak hodnotíte spolupráci MŠ a rodiny?

Výsledky prezentuje graf 9. Z grafu 9 je patrné, že kromě 3 (4,6 %) rodičů hodnotili všichni respondenti spolupráci MŠ s rodinou kladně, tito rodiče naopak uvedli, že je spolupráce MŠ s rodinou velmi špatná. Odpověď „velmi dobrá“ zvolilo 36 (54,5 %) rodičů a 18 (33,3 %) učitelek MŠ.

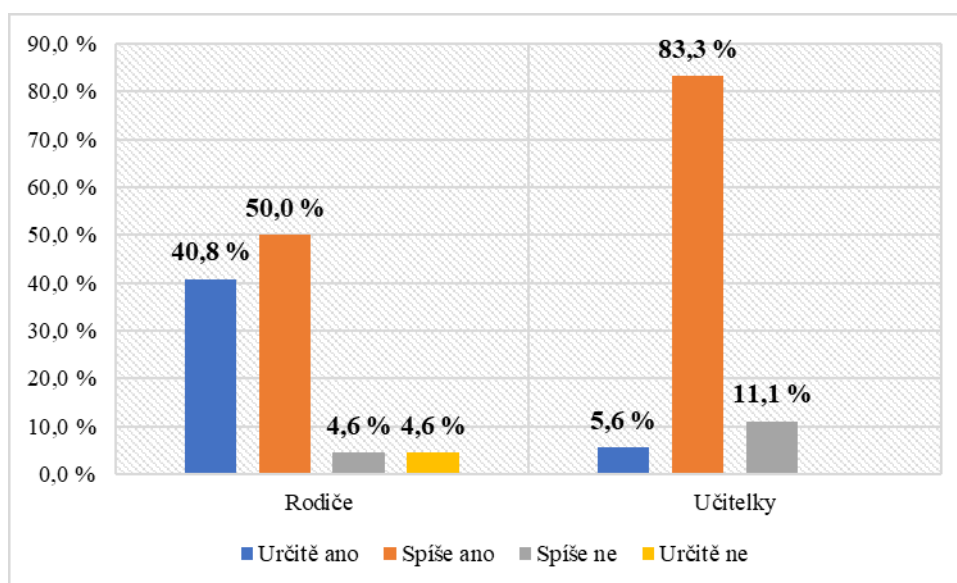
Graf 9 Hodnocení spolupráce MŠ a rodiny

V doplňujících odpovědích většinou rodiče uváděli, že jsou spokojení, také proto, že si MŠ cíleně vybrali. Nezřídka se jedná o soukromou MŠ, rodiče si rádi připlatí za kvalitní služby. Jediné negativní výpovědi rodičů byly následující: „*Nejde doplatit hladovému dítěti větší porce, ani donést jídlo navíc z domova, přijde mi to absurdní. A nutnost ležet a civět hodinu do stropu po obědě též nepovažuji za standardní.*“, „*Nesouhlasili jsme s čtením "drastické" pohádky o králi slunce, který nakonec celou zemi spálí (naše připomínka byla akceptována a pak už paní učitelka četla o kocourkovi).*“ Učitelky většinou svoji odpověď nedoplňily. Pokud ano, vyjadřovaly spokojenost, případně opět zmiňovaly, že záleží na rodině, rodičích.

Celkově byla zjištěna větší kritičnost ze strany rodičů vůči působnosti druhé strany, což může být dáno snahou učitelek zachovat neutralitu, byť ta je v praxi patrně neproveditelná. Nicméně pochopitelně lze souhlasit s tím, že je každý rodič jiný a nemusí být snadné danou oblast generalizovat.

Otázka . 8. V připad „problémů“, konkretnch situaci, kter si vyžadují řešení (např. stravování dte, vztah dte k vrstevníkům, kázeň atd.), dosahuje většinou MŠ a rodina společného řešení (je nalezena shoda v tom, jak postupovat)?

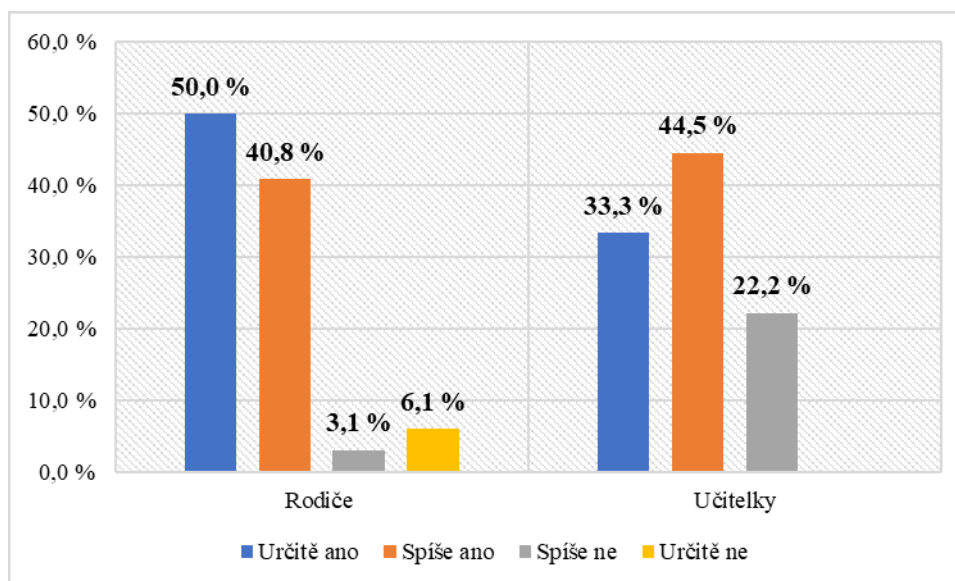
Zjišten výsledky jsou uvedeny v grafu 10. Graf 10 dokládá, že dle většiny respondentů obou skupin panuje v připad řešení problematických situaci u dětí v MŠ shoda mezi MŠ a rodinou v tom, jak postupovat. Odpovd „urit ano“ volili častěji rodiče (27 (40,8 %) rodičů a 3 (5,6 %) učitelky). Odpovd „urit ne“ uvedli jen rodiče (3 (4,6 %) rodičů). V souboru rodičů tak bylo zastoupeno více respondentů, kter jsou bez větších výhrad spokojeni s tím, jak druh strana k řešení problematických situaci pstupuje.

Graf 10 Shoda mezi MŠ a rodinou p řešení problematických situaci

Otázka . 9. Pociťujete, že Vás MŠ/rodiče dt respektuje/ (naslouchají Vm, snaží se porozumět Všemu přn, stanovisku, hledat řešení atd.)?

Odpovědi na tuto otázku jsou uvedeny v grafu 11. S výrokem opět většina respondentů obou skupin souhlasila. Odpovd „spíše ne“ uvedli 2 (3,1 %) rodiče a 12 (22,2 %) učitelek, moźnost „urit ne“ zvolili jen 4 (6,1 %) rodiče.

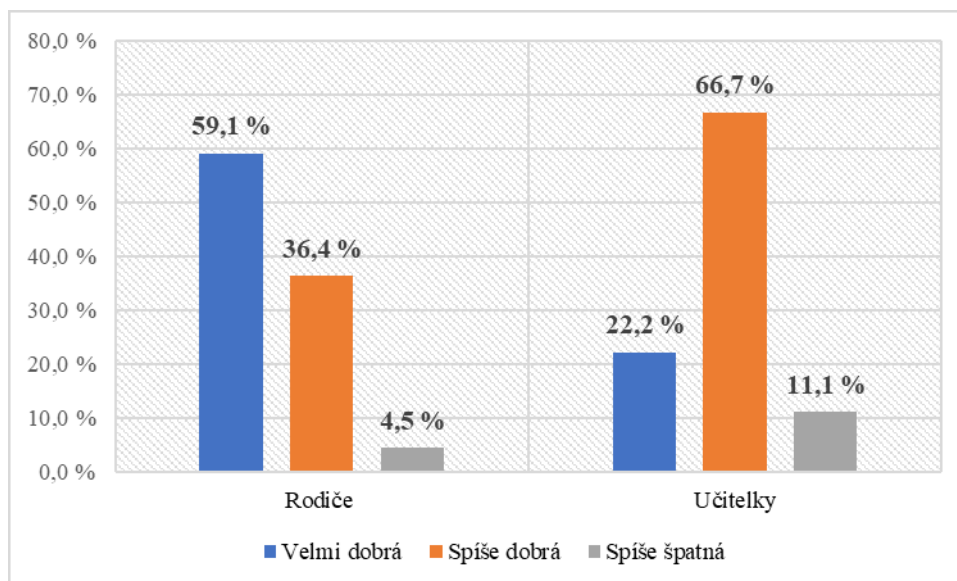
Graf 11 Vzájemný respekt obou stran (MŠ a rodina)

Vyšší zastoupení negativních odpovědí ze strany učitelek potvrzuje domněnku frustrace učitelek, způsobenou nízkou podporou a kooperací při působení na dítě ze strany rodiny. Výsledek práce učitelky v MŠ je značně závislý na kooperaci s rodiči dítěte a pakliže učitelka zažívá v tomto ohledu často neúspěch, může pociťovat bezmocnost, která se může projevit rezignací na optimální působení na dítě, včetně snahy dobře ustavit kooperaci s rodiči. Ovšem skutečností také zůstává, že ne vždy jsou učitelky rodiči respektovány, kdy se tato situace může týkat např. učitelek nižšího věku, u nichž rodiče mohou předpokládat, že jsou tyto učitelky dosud bezdětné, tedy i nekompetentní k výchově dětí. Jak bylo uváděno, výzkumný soubor učitelek byl věkově relativně mladý.

V doplňujících odpovědích vyjadřovali rodiče spokojenost (jeden rodič uvedl: *„Prostě poslouchají a akceptují naše přání. Na ředitelku máme soukromý mobil. Když máme problém, můžeme volat i v 8 večer! Nástup do školky v 9:15, docházka nepovinná, flexibilní, když ráno nechci, zavolám učitelce, že dítě dnes nejde. Ona odhlásí.“*

Učitelky podávaly spíše negativní vyjádření: jedna z učitelek uváděla, že se bojí kritizovat děti rodičů nebo poukazovat na nevhodné chování dětí, ostatní vyjadřovaly opět, že je to tak *„půl na půl“*, *„nároky některých rodičů jsou velké“*.

Otázka . 10. Jak hodnotíte komunikaci mezi MŠ a rodinou?

Graf 12 Hodnocení komunikace mezi MŠ a rodinou

Většina respondentů obou skupin hodnotila komunikaci mezi rodinou a MŠ kladně. Žádný z respondentů tuto komunikaci neoznačil jako „velmi špatnou“, za „spíše špatnou“ ji označili jen 3 (4,5 %) rodiče.

V doplňujících odpovědích rodiče kladně hodnotili např. nástěnky, negativní vyjádření se týkalo nedostatečné komunikace změny personálu, což může způsobovat obtíže některým dětem s problematictější adaptací.

Otázka . 11. V tabulce prosím vyznate, jak hodnotíte důležitost jednotlivých prvků spolupráce mezi MŠ a rodinou (hodnota 1 = velmi důležité, hodnota 5 = málo důležité) a tž jak jste spokojen/a se spoluprací s MŠ/rodinou v každ z oblastí (opět prosím uveďte hodnotu 1-5 – velmi spokojen/a a málo spokojen/a).

Hodnocení důležitosti vybraných oblastí je podáno v tabulce 5, kdy byla tato data vyhodnocena s využitím průměru a směrodatné odchylky.

Tabulka 5 Hodnocení důležitosti vybraných oblastí respondenty

Oblasti	Rodiče		Učitelky	
	Průměr	Směrodatná odchylka	Průměr	Směrodatná odchylka
množství informací	1,55	1,04	1,67	0,67
způsob předávání informací (ústní x písemný atd.)	2,00	0,89	1,00	0,76
četnost předávání informací (pravidelně x dle potřeby atd.)	2,00	0,92	2,00	0,97
možnost účasti rodičů na plánování aktivit s dětmi	2,00	1,08	2,00	1,02
možnost účasti rodičů na aktivitách s dětmi	2,00	1,24	2,00	1,02
pomoc s organizací aktivit v MŠ	3,00	1,23	2,00	1,17
zájem o fungování dítěte v MŠ/rodině	2,00	1,16	1,00	0,54
humor a odstup při jednání, je-li to vhodné	2,00	1,16	2,00	0,68
sladřování výchovného stylu	2,00	1,02	2,00	0,86
stanovení pravidel vzájemné spolupráce MŠ a rodiny	2,00	0,97	1,00	0,68

V tabulce si lze povšimnout, že rodiče nejvíce vyzdvihovali v rámci vzájemné spolupráce mezi MŠ a rodinou důležitost množství podávaných informací, což považují též za důležité učitelky (průměr činil u rodičů 1,55, u učitelek 1,67, ovšem rozptýl byl větší u rodičů, kdy směrodatná odchylka činila 1,04 v případě rodičů, a jen 0,67 v případě učitelek), učitelky vyzdvihovaly zájem o fungování dítěte v MŠ/rodině, stanovení pravidel vzájemné spolupráce a způsob předávání informací. Hodnota 3 jako průměrná hodnota, značící průměrnou důležitou, byla zjištěna pouze u rodičů v oblasti pomoci s organizací aktivit v MŠ. I přes dílčí nedostatky zjištěné v rámci předchozích otázek tak lze považovat kooperaci obou stran při socializaci dítěte za dobře ustavenou, resp. alespoň takto ji respondenti hodnotí.

Tabulka 6 se vztahuje k hodnocení spokojenosti s těmiž oblastmi spolupráce.

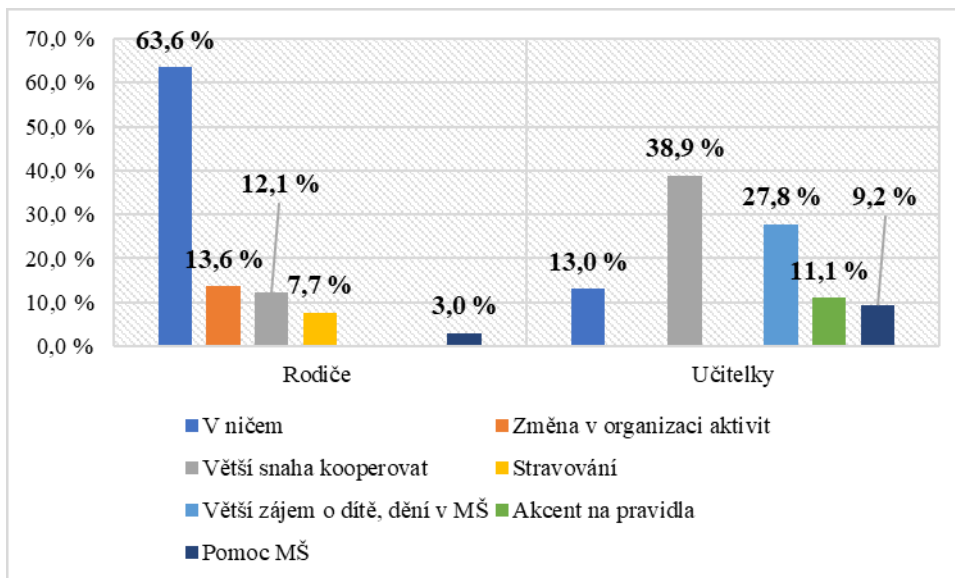
Tabulka 6 Hodnocení spokojenosti se spoluprací MŠ a rodiny

Oblasti	Rodiče		Učitelky	
	Průměr	Směrodatná odchylka	Průměr	Směrodatná odchylka
množství informací	1,72	0,97	2,00	0,95
způsob předávání informací (ústní x písemný atd.)	2,00	0,91	2,00	1,09
četnost předávání informací (pravidelně x dle potřeby atd.)	2,00	0,99	2,00	1,42
možnost účasti rodičů na plánování aktivit s dětmi	2,00	1,12	2,00	0,94
možnost účasti rodičů na aktivitách s dětmi	2,00	1,07	2,00	0,88
pomoc s organizací aktivit v MŠ	2,00	1,24	2,00	0,97
zájem o fungování dítěte v MŠ/rodině	2,00	1,03	2,00	0,74
humor a odstup při jednání, je-li to vhodné	2,00	1,09	2,00	0,82
sladování výchovného stylu	2,00	1,05	2,00	0,89
stanovení pravidel vzájemné spolupráce MŠ a rodiny	2,00	1,12	3,00	1,08

Z tabulky 6 je zřejmé, že rodiče jsou nejvíce spokojeni s množstvím předávaných informací, učitelky nejméně spokojeny se stanovením pravidel vzájemné spolupráce mezi MŠ a rodinou. Největší rozptýl odpovědí byl u rodičů zaznamenán v případě pomoci s organizací aktivit v MŠ, u učitelek se jednalo o četnost předávání informací.

Otázka č. 12. Zde prosím k výše uvedené tabulce uveďte, v čem spatřujete v rámci vzájemné spolupráce s rodinami dětí/MŠ nedostatky, co by se mělo změnit?

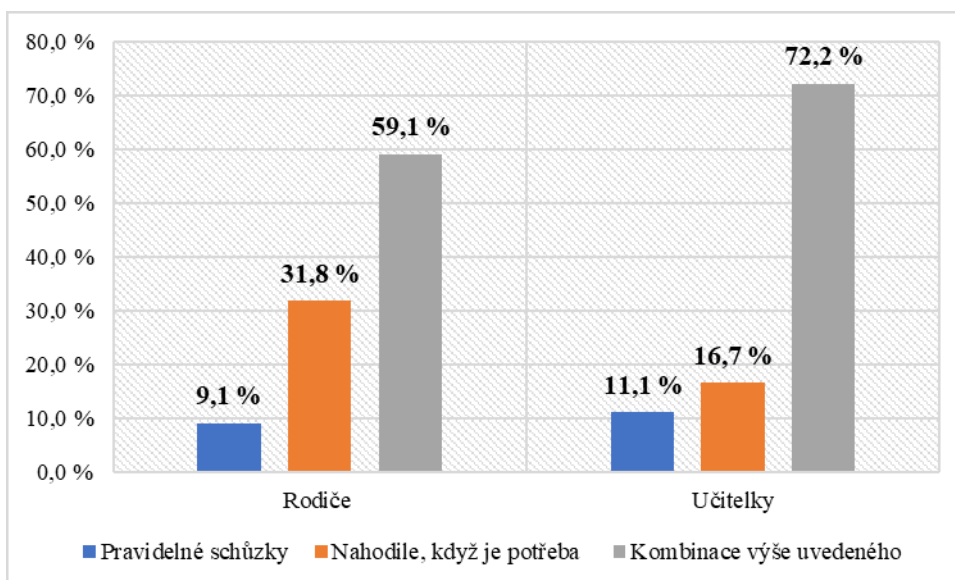
Přehled odpovědí je podán v grafu 13. Odpovědi obou skupin respondentů se značně rozcházel, stejné trsy se objevily pouze v případě větší snahy o kooperaci, kterou zdůrazňovaly zejména učitelky (8 (12,1 %) rodičů a 21 (28,9 %) učitelek) a v případě pomoci MŠ, nicméně zatímco rodiče uváděli, že si nepřejí, aby MŠ usilovala o větší angažovanost a pomoc rodičů, učitelky si ji více přály. Celkově učitelky zdůrazňovaly přání, aby rodiče jevíli větší zájem o dítě v MŠ, dění v MŠ, ochotu kooperovat, hledat společný přístup, a především dodržování pravidel, rodiče zmiňovali spíše jinou náplň aktivit (chodit s dětmi na různá místa, zajistit jim zajímavější program, než jen „dvakrát ročně návštěva pana s pudlíky“), změnu přístupu k aktivitám („nedělat besídky v pátek odpoledne“), menší tlak na děti (poslušnost, resp. dodržování pravidel mateřské školy).

Graf 13 Co by se mělo v rámci spolupráce zmnit

K zskanm výsledkům lze doplnit, že nezájem rodičů o fungování dítěte v Mi dění v M, kter uváděly učitelky, nemusí být ve skutečnosti nezájmem, ale tež nejistotou v tom, do jaké míry se může rodič angaovat, jak míra vzájemné komunikace a dotazů na učitelky je učitelkami ještě tolerována nebo vítána. Nutností je jasn nastavit vvodu spolupráce tyto parametry, aby obě strany době vdly, co je od nich očekáváno.

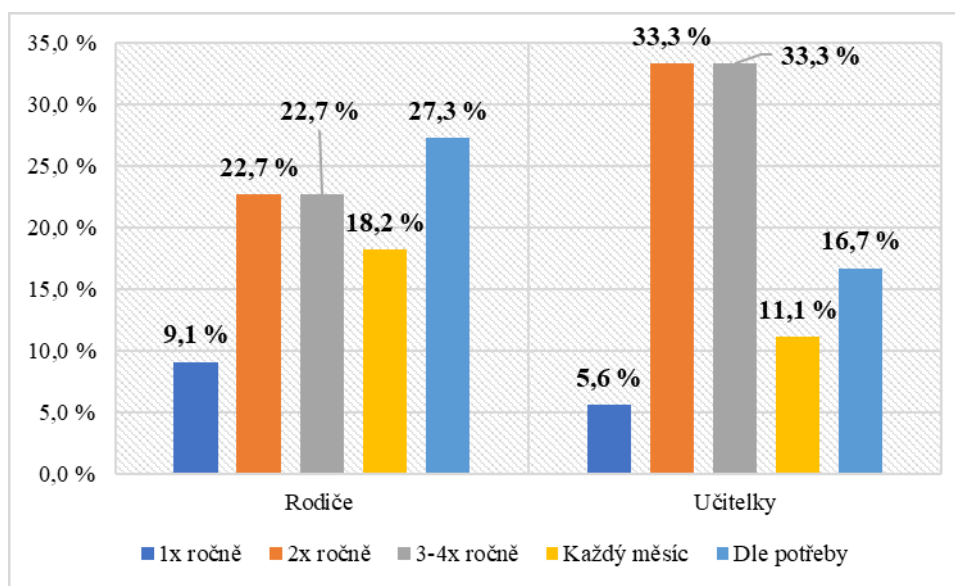
Otázka . 13. Jakou formu předávání informací o chodu trdy, M, dítěti preferujete:

Graf 14 Preference způsobu předávání informací

Obě skupiny respondentů se nejvíce klonily ke kombinaci náhodného i pravidelného předávání informací o dítěti/chodu MŠ, kdy tuto variantu odpovědi uváděly ve větší míře učitelky MŠ (39 (59,1 %) rodičů a 39 (72,2 %) učitelek MŠ). Spíše nahodil předávání, v případě potřeby, uváděly častěji rodiče (21 (31,8 %) rodičů a 9 (16,7 %) učitelek).

Otázka . 14. Jak by měla být podle Vás etnost pravidelných schůzky MŠ a rodičů dětí?

Graf 15 etnost schůzky MŠ a rodičů

Z grafu 15 je patrn, že se odpovědi rodičů a učitelek pliší nelišily. Rodiče větší mrou uváděly nepravideln schůzky, jen dle potřeby (18 (27,3 %) rodičů a 9 (16,7 %) učitelek), ale též o něco více vyjadřovali přání pravidelných schůzky jednou mscn (12 (18,2 %) rodičů a 6 (11,1 %) učitelek). Učitelky tedy patrn přisuzují pravidelnm schůzkám větší význam, nicméně rozdíly pliší velik nejsou.

Otázka . 15. Jak prvky podle Vás mají vliv na úspěšnou spolupaci mezi rodinou a MŠ? Uved'te prosím vechny relevantn odpovědi:

Pro větší přehlednost jsou zskan výsledky uvedeny v tabulce. Barevn jsou označeny oblasti, u nichž byl zaznamenán v případě odpovědi respondentů z obou skupin rozdíl větší neŹ 10 %.

Z tabulky 7 je zejm, že největší rozdíly byly zjištěny u osobnosti rodičů, kter pikldj větší váhu učitelky, v kontextu spšn spolupaci mezi MŠ a rodinou, dále se

jednalo věk rodičů, opět důležitější pro učitelky, stejně jako vytvoření pravidel spolupráce, kde byl rozdíl značný (tuto oblast považuje za důležitou z hlediska úspěšné spolupráce 45,5 % rodičů a 72,7 % učitelek) a četnost akcí MŠ i pro rodiče, opět významněji hodnocena učitelkami (40,9 % rodičů a 66,7 % učitelek). Naopak rodiče častěji zmiňovali vzdělání učitelek MŠ a dobré vybavení MŠ – zde byl opět rozdíl výraznější (59,1 % rodičů, a jen 22,2 % učitelek).

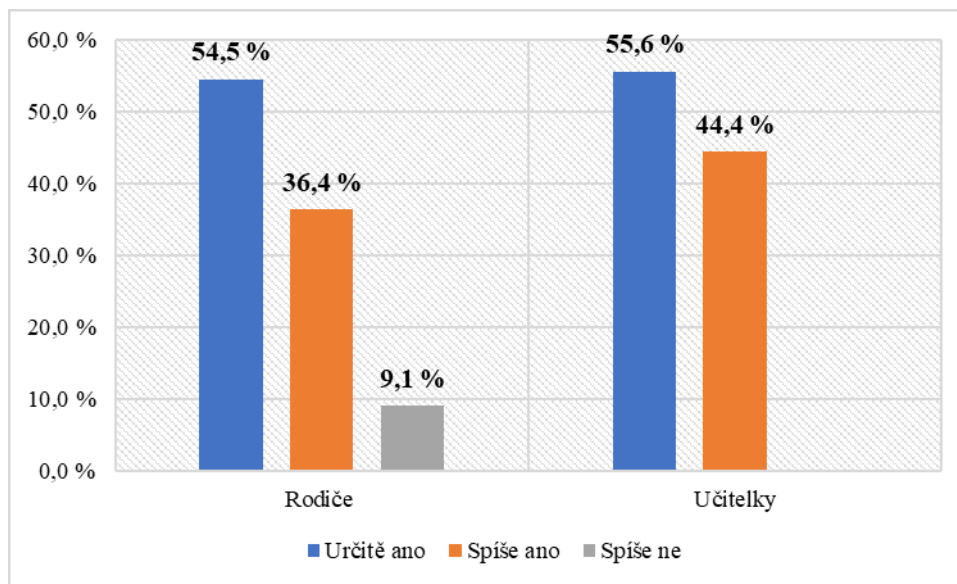
Tabulka 7 Hodnocení vybraných oblastí z hlediska úspěšnosti spolupráce

Oblasti	Rodiče		Učitelky	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zájem o dítě	60	90,9 %	54	100,0 %
Zájem o druhou stranu (MŠ/rodinu dítěte)	51	77,3 %	45	83,3 %
Informace o fungování dítěte v MŠ/rodině	54	81,8 %	48	88,9 %
Osobnost rodičů	33	50,0 %	36	66,7 %
Osobnost učitelek v MŠ	45	68,2 %	39	72,2 %
Osobnost dítěte	33	50,0 %	24	44,4 %
Věk rodičů	3	4,6 %	9	16,7 %
Věk učitelek v MŠ	6	9,1 %	9	16,7 %
Věk dítěte	6	9,1 %	9	16,7 %
Vzdělání rodičů	6	9,1 %	9	16,7 %
Vzdělání učitelek v MŠ	18	27,3 %	9	16,7 %
Vytvoření pravidel spolupráce	30	45,5 %	39	72,2 %
Příjemnost prostředí v MŠ	57	86,4 %	39	72,2 %
Dobré vybavení MŠ	39	59,1 %	12	22,2 %
Četnost akcí MŠ i pro rodiče	27	40,9 %	36	66,7 %
Jiné	2	3,0 %	0	0,0 %

Pouze 2 rodiče uvedli vlastní odpověď, které byly následující: „Dobrá, chutná a vyvážená strava dle věku dětí“ a „vzájemné naslouchání, respekt“.

V tabulce 7 si lze povšimnout rozdílnost v očekávání respondentů, týkajících se toho, jaká by měla druhá strana být, resp. jaká by měla být spolupráce obou stran. Rodiče opět vykazovali určitou rezervovanost vůči MŠ, chtějí sami rozhodovat o tom, jak bude kooperace s učitelkami či MŠ nastavena, naopak učitelky mohou vyvíjet větší tlak na užší kooperaci, což následně ale opět může vést k posílení defenzivní pozice některých rodičů.

Otázka . 16. Potřebuje MŠ/rodina vědět co nejvíce relevantních informací o fungování dítěte v rodině/MŠ?

Graf 16 Hodnocení potřebnosti množství relevantních informací o druhé straně

Z grafu 16 je patrn, že většina respondentů z obou skupin považuje za dležit mít co nejvíce informací o fungování dítěte v druhm prostředí (rodina nebo MŠ). Jen 6 (9,1 %) rodičů uvedlo zápornou odpovd „spíše ne“.

Doplňující odpovědi nebyly téměř uvedeny, pokud ano, tak jen reflektovaly důležitost tohoto přístupu. Pouze jeden rodič uvedl zpřesňující odpovd: „*Všechno po 3 letech už vědět nemusíme. Jen první rok. Nyní už víme, známe, neověřujeme. Třídní schůzky 2x za rok nás nezajímají. Jsme star rodiče. Máme jin priority.*“

Zde si lze povšimnout jíž několikrát zmiňovanou rezervovanost rodičů vůči škole, resp. snahu jasn vymezit, kam MŠ v rámci působení na dt a rodinu může zajít, o jakou kvalitu a etnost kooperace rodiče stojí. Byť obecn rozdíly v odpovědích učitelk a rodičů dt z MŠ nebyly vrazn, lze usuzovat na mon konflikty mezi některými rodiči a učitelkami, pro které může být charakteristick tlak učitelk na větší kooperaci a na straně rodičů naopak tendence nepodlehnut tomuto tlaku a uchovat si vlun vliv na dt. Tyto postoje ovšem mohou mít negativn dopad na socializaci dítěte i jeho spokojenost v MŠ.

6.2 Diskuse

V popsanm výzkumu byla věnována pozornost problematice socializace dt v mateřsk škole. První vzkumn otázka zněla: **Jakm oblastem socializace dt je v MŠ věnována pozornost?**

Názory rodičů dt navštěvujících mateřskou školu a ucitelek z MŠ se v některých ohledech lišily, a to zejména akcentem na nkter oblasti socializace a toho, co je z hlediska socializace dítěte předškolního věku v prostředí MŠ důležité. Zatímco rodiče např. zdrazņovali fungování dítěte v kolektivu (77,3 %), učitelky se zaměřovali na jednání s druhými (88,9 %). Rodiče oekvj tž veden dt k samostatnosti, učitelky znan zdrazņovaly dodrņovn pravidel, kter jsou v MŠ stanovena. Shoda obou skupin respondentů panovala v tom, že je ovšem zapotřebí rovnomrn rozvíjet osobnost dítěte, tedy zejména jeho sloņku sociln, emon a kognitivn. Tento názor je v souladu s tím, jak je dle Opravilov (2016, s. 40) pojímán souasn pstup k edukaci a obecn osobnostnímu rozvoji předškolních dětí: důraz není kladen pouze na rovinu intelektovou, jak tomu bylo v minulosti. Primrn se předškolní institucionln výchova soustředí na socializaci dítěte, jeho celkov rozvoj a integraci do světa dospělých.

Kladn lze hodnotit, že dle většiny respondentů obou skupin (95,5 % rodičů a 61,1 %) se daří rodině a škole dosahovat souladu p působení na socializaci dítěte. Nkter rodiče uváděli, že je důležité věnovat pozornost výběru mateřsk školy a mnozí raději volili soukromou mateřskou školu. Nutno doplnit, že i v soukromých mateřských školách je p edukaci dt a jejich socializaci dodrņovat Rmcov vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, od kterého se lze odchýlit jen do urit míry. Vždy je pak důležité, jací jsou rodiče a učitelky, coņ zdrazņovali zejména učitelky MŠ – s některými rodiči se lze dobře domlouvat na parametrech vzájemné spolupráce, s jinými je jednání obtížnější.

Respondenti se měli detailněji vyjádřit k vybranm oblastem socializace dt v MŠ. Rozdíly mezi oběma skupinmi respondentů byly mal: dle rodičů i učitelek MŠ jsou v mateřsk škole rozvíjeny sociln dovednosti, jakými jsou ře, komunikace, řešení problémů, spolupráce apod. Identifikace s pohlavní rolí je dle respondentů oblastí, v níž je působení MŠ na dt menší, byt' k němu dochází. Dle Janošov (2008, s. 113) je však toto období vkem, kdy dochází k identifikaci s pohlavní rolí, nicméně hlavním prostředím, v němž k tomuto dochází, je či by měla být rodina. Za pozornost stojí, že respondenti vyjadřovali urit pochybnosti, resp. nkter respondenti nesouhlasili, že v MŠ je rozvíjeno

sebepojetí dítěte. Dle Kotátková (2005, s. 23) vsak právě v mateřsk škole, zejména při skupinov hře dt, vzniká znan prostor pro rozvoj sebepojetí dítěte, a to ve vsch třech oblastech (kognitivn, emotivn a konaktivn).

I když vtšina respondentů obou skupin souhlasila s tím, že je v předložených oblastech socializace pedskolnho dítěte dosahováno souladu mezi MÁŠ a rodinou, nkter respondenti podvali opan názor, což se týkalo zejména předávání hodnot společnosti, v pripad rodičů panovaly větší pochybnosti o rozvoji řeči dítěte, sebepojetí dítěte a identifikace s pohlavní rolí, učitelky ˇastji vyjadrovaly zporn názory v oblasti hodnot společnosti a řešení problémů. Z vyzkumu Navrtilov (2017, s. 40) vyplynulo, že tyto oblasti jsou velkou merou rozvíjeny při spolen ˇinnosti, zejména hře dt v mateřsk škole, kdy je ovsem velmi vznamn, jak pristupuje k dětem učitelka: dleit je individuln pristup a prce s dětskou skupinou. Zcela jist je mon i tyto oblasti v mateřsk škole rozvíjet, je vsak zapotřeb se na n zaměřit. Tomuto aspektu je věnována pozornost i v ramci doporuen pro praxi.

Popsanm vyzkumem bylo zjištěno, že nkter rodiče a nkter učitelky vol odlin pristup k socializaci dítěte v MÁŠ: rodiče si přejí, aby učitelky mn nutily děti k uritm ˇinnostem, naopak učitelky tento pristup považují za dleit a přejí si větší podporu v tomto ohledu ze strany rodičů, piemz toto „nucen“ vnímají nkter rodiče jako zbytečnou intervenci vi dítěti, kdy např. v rodině se dítěti dostává větší volnosti (ve stravování apod.), učitelky jej vsak vnímaly v kontextu vzájemné spoluprce a dodrzovn pravidel.

Z výsledků vztahujících se k první vyzkumn otázce tedy vyplývá, že mezi rodiči a učitelkami MÁŠ panuje relativn shoda v socializaci pedskolnho dítěte, tuto oblast považují respondenti za dleit a domnvj se, že je v MÁŠ rozvíjena. Menší merou k ní dochází v souvislosti s identifikací s pohlavní rolí dítěte, jeho sebepojetím ˇi internalizací hodnot společnosti, ovsem jedná se spíše o vyjimen prklady, kdy se respondenti domnvj, že jsou tyto oblasti rozvíjeny menší merou.

Druh vyzkumn otázka zněla: **Jak je spoluprce učitelek a rodičů dt v MÁŠ?** Kromě t rodičů se vsichni respondenti domnívali, že je tato spoluprce dobr, za velmi dobrou ji ˇastji označovali rodiče dt. Pokud se naskytnou pripadn obtíže, MÁŠ a rodiče dokz nalézt spolen řešení, podle vtiny respondentů panuje v ramci řešení pripadnch obtíží mezi MÁŠ a rodiči shoda. Vi vzájemné komunikaci obou stran měly ˇastji výhrady učitelky (6 učitelek, 3 rodiče). Celkov vsak obě strany zdůrazňovaly, že je dleit prce

s informacemi při vzjenn komunikaci, nicmne zatímco učitelky více zdrazņovaly způsob předávání informací, rodiče spíše jejich mnoņstv. Učitelky tž opět za jeden z hlavních aspektů vzjenn komunikace povaņovaly domluven pravidla, piemņ prav s touto oblastí jsou ze všech sledovaných oblastí (předávání informací, zájem o fungování dítěte v M, pomoc s organizací aktivit M, sladn výchovných pstup apod.) učitelky spokojeny nejmne. Celkove učitelky uváděly více aspektů, v nichņ jsou nespokojeny: učitelky by uvítaly vtší zájem rodičů o fungování dítěte v M, vtší snahu rodičů o kooperaci.

Zde se však lze pozastavit u výroku jednoho z rodičů, kter uvedl, že jako rodič byl aktivn během prvního roku docházky dítěte do M – uastnil se tdnch schůzek, získával informace apod. V současn době tak nečiní – v, jak je chod mateřsk školy, nemá potřebu intenzivnší spolupráce s M – coņ tedy ovem může být učitelkami interpretováno jako nezájem o fungování dítěte v M či obecne o kooperaci s Má – zde je na místě vyjasnit si tyto postoje, vzjenn představy, aby ppadne nedocházelo k dezinterpretaci významu chování.

Lze tedy shrnout, že spolupráce rodičů a M je aņ na výjimky dle respondentů dobr, klov jsou podle respondentů informace – jejich mnoņstv i způsob předávání.

Třetí vzkumn otázka byla ve znění: **Jak jsou představy učitelk a rodičů dt v M o podmínkách vzjenn spolupráce?** Vzjenn komunikace by dle vtšiny respondentů měla probíhat dle potřeby, dleņit je individuln pstup. Primrne by se pozornost měla soustředit na zájem o dt, vemņ se shodovaly obě skupiny respondentů. Jak zdrazņuje Kořtkov (2014, s. 109) na spolupráci mateřsk školy s rodinou byl kladen důraz jete před rokem 1989 a po zmne politického uspořádání tento poņadavek narůstá, s ohledem na individuln pstup k dítěti, odlin vchovn směry i programy existující v mateřských školách. Klove je předávání s informací i dítěti, které pomáhj oběma stranám, a to s cílem pokud moņno být ve vchove a vzdělávání dětí jednotn.

Pro učitelky jsou vznamn pravidla spolupráce, zatímco rodiče povaņuj např. za mnohem vznamnší to, jak je mateřsk škola vybavena, tedy jak zázemí a podmínky pro optimální vývoj dokáže dítěti poskytnout. Celkove lze konstatovat, že učitelky spatřují v ustaven a dodrņzovn pravidel spolupráce zkladn rámec pro společnou paci – rodiče mj spíše sv představy o tom, co by se dítěti mlo v M dostávat, jak by na něj měly učitelky působit apod. (a toasto do detailů, vetne toho, jak pohádky jsou dtemteny), a toto nsledne od uitelkchtj. Učitelky takže uváděly, že by uvítaly u některých rodičů

snahu více kooperovat. Shoda panovala v tom, že je vzdy duležit, jak je rodič i učitelka, tedy osobnost techto akter socializace ditte.

Z výsledků vztahujících se ke třetí vyzkumn otazce vyplynulo, že vzájemnou spolupráci MŠ a rodiny muže ovlivnit mnoho faktorů (osobnost rodičů, osobnost ditte, vybaven školy, přístup rodičů k den v MŠ), nicméně kličov je soustředit se na dit, předávat si potřebn informace a mít zájem o kooperaci.

6.3 Doporučení pro praxi

Zjištn výsledky přinesly informace o tom, jak je kvalita spolupráce MŠ a rodičů det předškolních det, resp. zkušenosti respondentů s příběhem a obsahem či kvalitou této spolupráce, se zřetel k socializaci ditte a komunikaci mezi oběma stranami. Respondenti vyjadřovali většinou spokojenost, přesto lze doporučit zlepšn v následujících oblastech:

- zaměřit se na oblasti, kter jsou méně rozvjen a kterými jsou předvan detm hodnot společnosti a identifikace s vlastní pohlavní rolí. Je vsak duležit nejprve dospět u rodičů a učitelk MŠ ke konsenzu, zejména co se tyče hodnot, kter mají být detm předvan, jak přstoupit k identifikaci s pohlavní rolí. Rodiče mají často jasn představy o tom, co mateřsk škola m, a nemá delat, a od učitelk je očkvno, že budou toto respektovat. Učitelky chtějí ustaven pravidel – tato pozice tedy musí být nejprve dobře oběma stranami dojednána, teprve poté se lze zaměřit na konkrtn působění na dit;
- akcent na pravidla spolupráce: bylo by dobr, aby učitelky vysvětlily rodičům, v čím jsou sjednan pravidla duležit, jak jsou následky jejich dodrzovn. Pokud neexistuje v soulad rodičů a učitelk v přístupu k těmto pravidlům, je vhodn domluvit alespoň nkter zkladn a ty pak dodrzovat;
- intenzivnější a jasnější komunikace: nkter neshody mohou být zapřcinny nedostatečnou komunikaci: duvra rodičů vůči MŠ se muže projevovat tím, že rodič nemá potřebu získávat intenzivn informace o fungování ditte v MŠ. Nezbytn je tedy vyjasnn si vzájemných pozic, potřeb, přpadn konflikty zavčas řešit, s cílem porozumět postojům a potřebám každé strany;
- ujasnit si angažovanost rodičů: učitelky by uvítaly větší ucast rodičů na chodu MŠ, pomoc s organizaci aktivit, častější setkvan apod., což ne vzdy rodiče chtějí. Je vhodn stanovit, v jakých oblastech je tato spolupráce potřebn a pro, přpadn

zjistit důvod nezájmu rodičů o tuto cast. Poté lze opět určit zkladn pravidla v této oblasti, kter budou dodrzovna;

- více se zaměřit na sladřování výchovných pstup k dítěti: tyto vchovn pstupy mohou být znan odlišn v rodině a v M a mohou být opět přinou, pro v rámci socializace dítěte v M a rodině nepanuje soulad či obě strany nabvj dojm, že je kooperace mn efektivn. Je nutn oprostít se od hodnotícího pstupu a spíše získat informace o tom, na co se rodiče a učitelky u předškolních dětí zaměřují. V obecn rovině panuje dle respondentů shoda v tom, jak na dt v rámci jeho socializace v předškolním věku působit: toho vsak lze dosáhnout různými způsoby, které nemusí být v důsledku v rozporu. Pri vzájemné komunikaci je nutn především si naslouchat, ověřovat, jak rodič či učitelka rozumí sdělovanému, shrnovat dělící shody a spolen dospět k tomu, v čem mohou být obě strany jednotn.

7 Zver

V bakalárské práci byla venovna pozornost spolupráci mateřsk školy a rodiny v kontextu socializace dítěte v předškolním veku. Jedná se o třema vyznamn, neboť předškolní vek je považován za jeden z klíčových s ohledem na uspsn zalenn jedince do společnosti. V tomto veku jsou polořeny základy jeho socializace a pokud socializace dítěte probíhá vhodn, lze tak předejít výskytu mnoha neřadoucho jev v pozdjřm veku, včetně jev sociln-patologických.

Cilem vyzkumu bylo zjistt, v jakých oblastech lze podle učitelky mateřsk školy a rodičů dt předškolního veku pozitivn působit v rámci vzájemné spolupráce na socializaci těchto dětí. Dalřm cilem bylo zjiřovno, jaké faktory prpv ke kvalitě vzájemné spolupráce učitelky mateřsk školy a rodičů. K naplnn cile vyzkumu byl zvolen kvantitativn vyzkum, jehoř respondenty bylo 66 rodičů dt předškolního veku, navřtevujc mateřskou řkolu, a 54 učitelky mateřsk školy. Respondentům byl prezentován dotazník vlastní konstrukce.

Vyzkumem bylo zjiřtno, že dle respondentům lze v mateřsk škole působit na vřechny vyznamn oblasti osobnosti dítěte, se zřetelem k socializaci. V menř míře je v Mř venovna pozornost identifikaci dítěte s jeho pohlavní rolí a předávání hodnot společnosti. Kvalitu spolupráce hodnotili respondenti vtřinou jako dobrou, obě skupiny respondentům se v dělících oblastech rozcházely v tom, jaké faktory jsou pro socializaci dítěte vyznamn: zatímco učitelky např. zdrazņovaly, a to prbeņn, v rámci celého dotazníkového řetřen, že je nezbytn nastavit a dodrřovat pravidla spolupráce mezi Mř a rodinou, rodiče si vřmali i jiných faktorů, jako je např. materiln vybaven Mř či obecn pstřed v Mř, jak jsou učitelky apod. Celkov se vřak respondenti shodovali v tom, že je zapotřebí, aby obě strany jevily zájem o dt i vzájemnou spolupráci, kdy je dleřt vhodn a dostaten předávat si potřebn informace.

Stanoven cile práce i vyzkumu lze považovat za naplnn. Formulována byla doporuen pro praxi, soustředn pedevřm na kvalitu komunikace, tj. naslouchání, ověřování si toho, jak druh strana rozumí tomu, co je j sdělováno, snahu nalézat shodu v řeřen různých situací, kdy je dleřt nezaujmat hodnotící stanovisko. Práce poukazuje

na význam i složitost kooperace mateřsk školy a rodiny, ale též dokládá, že se v praxi kooperace většinou daří, k čemuž přispívá i zájem obou stran o tuto kooperaci.

8 Seznam použité literatury:

BEDNÁROVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOV. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. 2. vyd. Brno: Edika, 2015. ISBN 978-80-266-0658-1.

BENDL, Stanislav a kol. *Vychovatelství: Učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-4248-9.

BENŠKOV, Tereza. *Když dítě lže*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2309-9.

BERNS, Roberta. *Child, Family, School, Community: Socialization and Support*. 7th ed. Belmont, CA: Thompson Higher Education, 2007. ISBN 0-495-00758-7.

BIDDLE, Kimberlay A. Gordon et al. *Early Childhood Education: Becoming a Professional*. Thousand Oaks: Sage, 2014. ISBN 978-1-4129-7345-8.

CIUCCI, Enrica, BARONCELLI, Andrea, TOSELLI, Monica and Susanne A. DENHAM. Personal and Professional Emotional Characteristics of Early Childhood Teachers and Their Proneness to Communicate with Parents and Colleagues About Children's Emotions. *Child & Youth Forum*, 2018. vol. 47, issue 2, pp. 303-316. ISSN 1053-1890.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologick znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.

GILLERNOV, Illona, KEBZA, Vladimír, RYMEŠ, Milan a kol. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: člověk na přelomu tisícilet*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-2798-1.

HELUS, Zdeněk. *Dt v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitle a rodiče*. 2., přeprec. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-628-5.

JANOŠOV, Pavlína. *Dívčí a chlapeck identita: vývoj a úskalí*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2284-9.

JEDLIČKA, Richard a kol. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizov intervence*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5447-5.

JEDLIČKA, Richard. *Psychický vývoj dítěte a výchova: jak porozumět socializačním obtřm*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0096-5.

JUCOVIČOVÁ, Drahomíra a Hana ŽČKOV. *Je naře dt zral na vstup do školy?* Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4750-7.

KILIC, Skran. Emotional Competence and Emotion Socialization in Preschoolers: The Viewpoint of Preschool Teachers. *Kuram ve Uygulamada Egitim Bilimleri*, 2015, vol. 15, issue 4, pp. 1007-1020. ISSN 1303-0485.

KOŘTKOV, Soņa. *Hry v mateřsk škole*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0852-3.

KOŘTKOV, Soņa. *Dt a mateřsk škola: co by měli rodiče znt, uitel respektovat a rozvíjet*. 2., rozř. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-4435-3.

KRAUS, Blahoslav. *Společnost, rodina a sociln deviace*. Hradec Krlov: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-411-3.

KROPČKOV, Jana. Spolupráce mateřsk školy s rodinou. *ACTA HUMANICA*, 2017, roč. 14, č. 1, s. 59-73. ISSN 1336-5126.

KROPČKOV, Jana a Hana SPLAVCOVÁ. *Dvoulet děti v pedřkolnm vzdělávání od podzimu do zimy*. Praha: Raabe, 2016. ISBN 978-80-7496-270-7.

LOVASOV, Lenka. *Rodinn vztahy*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN 80-86991-66-0.

MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2310-5.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativn přstup a metody v psychologickm výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.

MLLEROV, Dana. *Hygiena, preventivn lékařství a veřejn zdravotnictví*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2510-2.

NAVRTILOV, Andrea. *Rozvoj prosociálního chování u dětí v pedřkolnm věku*. Zvren práce. eske Budějovice: Jihoesk univerzita v eskch Budějovicích, 2017. Vedou práce Eva SVOBODOV.

- OPRAVILOV, Eva. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5107-8.
- OREL, Miroslav, OBEREIGNERŮ, Radko a Andrej MENTEL. *Vybran aspekty sebezpojetí dt a adolescentŮ*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-4991-3.
- PROCHÁZKA, Roman a kol. *Teorie a praxe poradensk psychologie*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4451-3.
- PRŮCHA, Jan. *Předškolní dt a svět vzdělávání*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7552-323-5.
- RABUŠICOVÁ, Milada a Kateřina EMMEROV. Role rodičŮ ve vztahu ke škole – teoretick koncepty. *Pedagogika*, 2003, roč. 53, s. 141-151. ISSN 0031-3815.
- REICHEL, Jiří. *Kapitoly systematick sociologie*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2594-9.
- REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumŮ*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.
- SPIPKOVÁ, Vladimíra. *Proměny primárního vzdělávání v ČR*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-942-9.
- SYSLOV, Zora. *Profesn kompetence učitele mateřsk školy*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4309-7.
- ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. *PrŮvodce dtřskm světem*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1907-8.
- ŠRAMOVÁ, Blandína a Jiří PAVELKA. The perception of media messages by preschool children. *Young Consumers*, 2017, vol. 18, issue 2, pp. 121-140. ISSN 1747-3616.
- VALIŠOV, Alena a Hana KASKOV. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1734-0.
- YAWKEY, Thomas D. and James E. JOHNSON. *Integrative Processes and Socialization: Early To Middle Childhood*. 2nd ed. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 2013. ISBN 0-89859-604-1.

VGNEROV, Marie. *Vvojov psychologie: dětství a dospívání. Vyd. 2., dopl. a pprac. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.*

WEDLICOV, Iva. *Vvojov psychologie (určeno studentům Učitelství pro mateřsk školy). Ut nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ut nad Labem, 2010. ISBN 978-80-7414-320-5.*

WONG, Daniel W. et al. *Counseling Individuals Through the Lifespan. Thousand Oaks: Sage, 2015. ISBN 978-1-4522-1794-9.*

ZACHAROV, Eva a Jitka ŠIMCKOV-IŽKOV. *Základy psychologie pro zdravotnick obory. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4062-1.*

Legislativn zdroje:

Zákon . 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odbornm a jinm vzdělávání (školsk zákon).

Internetov zdroje:

KŘEMENOV, Jana. *Spolupráce a komunikace s rodiči. [online] 2014 [cit. 2019-05-28]. Dostupn z: <https://www.fakta.cz/fakta-detailprojekt.aspx?IDProjekt=7>*

LANSK, Kateřina. *Školky s rodiči spolupracovat chtějí. Ale nevdj, jak na to... [online] Zvon, 2015, s. 6-7 [cit. 2019-12-11]. Dostupn z: <https://www.clovekvτισni.cz/media/publications/294/file/1398774390-cislo2-web.pdf>*

MŠMT. *Souhrnn informace o povinnm předškolním vzdělávání. [online]. 2017 [cit. 2018-12-11]. Dostupn z: www.msmt.cz/file/40134_1_1/*

MŠMT. *Rmcov vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. [online] 2018 [cit. 2019-05-28]. Dostupn z: <http://www.nuv.cz/t/rvp-pro-vseobecne-vzdelavani>*

ŠPRACHTOVÁ, Ludmila. *Rodina a mateřsk škola. [online] 2013 [cit. 2019-05-28]. Dostupn z: https://www.dashofer.cz/download/ukazky/2_6_rodina_a_materska_skola.pdf*

9 Seznam obrázků:

Seznam tabulek:

Tabulka 1 Hodnocení rozvoje dlch charakteristik dt rodiči.....	36
Tabulka 2 Hodnocení rozvoje dlch charakteristik dt rodiči.....	37
Tabulka 3 Hodnocení souladu rozvoje danch oblastí v MŠ a rodině rodiči	37
Tabulka 4 Hodnocení souladu rozvoje danch oblastí v MŠ a rodině učitelkami ..	38
Tabulka 5 Hodnocení důležitosti vybraných oblastí respondenty	44
Tabulka 6 Hodnocení spokojenosti se spoluprácí MŠ a rodiny	45
Tabulka 7 Hodnocení vybraných oblastí z hlediska uspšnosti spolupráce	48

Seznam grafů:

Graf 1 Pohlaví respondentů	30
Graf 2 Vek respondentů	30
Graf 3 Vzdělání respondentů	31
Graf 4 Délka praxe učitelk MŠ	32
Graf 5 Vem je z hlediska socializace MŠ nejvtším prnosem pro dt	33
Graf 6 Na jakou oblast se edukace dt v MŠ nejvíce zaměřuje.....	34
Graf 7 Hodnocení souladu rodiny a MŠ v působení na socializaci dítěte	35
Graf 8 Hodnocení nesouladu pr působení na dt v MŠ a rodině.....	39
Graf 9 Hodnocení spolupráce MŠ a rodiny	40
Graf 10 Shoda mezi MŠ a rodinou pr řešení problematických situací	41
Graf 11 Vzjemn respekt obou stran (MŠ a rodina).....	42
Graf 12 Hodnocení komunikace mezi MŠ a rodinou	43
Graf 13 Co by se mělo v rámci spolupráce zmnit.....	46
Graf 14 Preferen způsobu předávání informací	46
Graf 15etnost schůzek MŠ a rodičů	47
Graf 16 Hodnocení potřebnosti mnozství relevantních informací o druhé straně ...	49

10 Seznam zkratek:

N	POČET
MŠ	MATEŘSK ŠKOLA
MŠMT	MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY
SB.	SBRKA, SBÍRKY
VO	VZKUMN OTÁZKA

Přiloha 1. Dotazník pro rodiče dětí v MŠ

DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Kateřina Keselicová a jsem studentkou Univerzity Karlovy.

Žádám Vás touto cestou o vyplnění dotazníku zaměřeného na socializaci dítěte v MŠ, způsob spolupráce rodiny a MŠ při socializaci dítěte předškolního věku. Zjištěné výsledky budou užit pro učely bakalárské práce.

Instrukce k vyplňování: není-li uvedeno jinak, u každé otázky uveďte prosím jen 1 odpověď. U otevřených otázek nebo doplňujících otázek prosím napište, co Vás k tématu napadá.

Výše anonymita bude samozřejmě zajištěna.

Velmi děkuji za Výši ochotu a čas vnovan vyplnění dotazníku.

1. Socializace bývá vymezena jako přechod biologického tvora ve společenskou bytost. Čemu se podle Vás děti v MŠ především uí, s ohledem na stvní se bytostí společenskou?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Na jaké oblasti se výchova a vzdlvní v MŠ podle Vás nejvíce zaměřuje?

- a) rovinu sociln (sociln dovednosti – např. komunikace, adaptace, porozumění sobě i druhm)
- b) rovinu emoční (empatie, porozumění emocím vlastním i druhých, regulace chování atd.)
- c) rovinu kognitivn (paměť, pozornost, myšlení atd.)
- d) vše přibližně stejnou mrou
- e) nevím

f) jiné (uved'te prosím).....

3. Spatřujete soulad v tom, jak rodina a MŠ působí na socializaci dítěte v MŠ?

a) ano

b) ne

Zde můžete svoji odpověď doplnit, vysvětlit:.....

.....

.....

.....

4. V tabulce prosím označte (např. křížkem), zda jsou u dětí v MŠ rozvíjeny vybrané vlastnosti, dovednosti, charakteristiky apod. (volba jedné z možností: určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne):

Oblasti	Určitě ano	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne	Nevím
vztahy k druhým lidem					
přijímání sociálních norem					
hodnoty společnosti					
identifikace s pohlavní rolí					
adaptace na nové prostředí					
spolupráce					
zvládání konfliktů					
řešení problémů					
řeč					
komunikace					
sebepojetí					

5. V tabulce prosím opět označte, zda je u vybraných oblastí v tabulce dosahováno souladu mezi MŠ a rodinou v tom, jak jsou tyto oblasti (schopnosti apod.) u dětí rozvíjeny:

Oblasti	Urt ano	Spíše ano	Spíše ne	Urt ne	Nevím
vztahy k druhm lidem					
přijímání sociálních norem					
hodnoty společnosti					
identifikace s pohlavní rolí					
adaptace na nov prostředí					
spolupráce					
zvládání konfliktů					
řešení problémů					
ře					
komunikace					
sebepojetí					

6. V ˇem vnímáte nesoulad při působení na dt v MŠ a v rodině (co děláte jinak v rodině než v MŠ):

.....

.....

.....

.....

.....

7. Jak hodnotíte spolupráci MŠ a rodiny?

- a) velmi dobr
- b) spíše dobr
- c) spíše špatn
- d) velmi dobr

Zde můžete svoji odpovd doplnit, vysvětlit.....

.....

.....

.....

.....

8. V případě „problémů“, konkrétních situací, kter se vyžadují řešení (např. stravování dítěte, vztah dítěte k vrstevníkům, kázeň atd.), dosahuje vtřinou MŠ a rodina společného řešení (je nalezena shoda v tom, jak postupovat)?

- a) urit ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) urit ne

9. Pociťujete, že Vás v MŠ respektují (naslouchají Vm, snaží se porozumět Všemu přání, stanovisku, hledat řešení atd.)?

- a) urit ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) urit ne

Zde můžete svoji odpovd' doplnit, vysvětlit.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Jak hodnotíte komunikaci mezi MŠ a rodinou?

- a) velmi dobr
- b) spíše dobr
- c) spíše špatn
- d) velmi špatn

Zde můžete svoji odpovd' doplnit, vysvětlit (co je dobře/špatn, co by se mlo zmnit apod.)

.....

.....

.....

.....

.....

11. V tabulce prosím vyznaĉte, jak hodnotíte důležitost jednotlivých prvků spolupráce mezi MŠ a rodinou (hodnota 1 = velmi důležité, hodnota 5 = mlo důležité) a tž jak jste spokojen/a se spoluprací s MŠ v každ z oblastí (opět prosím uveďte hodnotu 1-5 – velmi spokojen/a ař mlo spokojen/a).

Oblasti	DŮLEŽITOST Āíslo (1-5)	SPOKOJENOST Āíslo (1-5)
mnořství informací		
způsob předávání informací (stn x psemn atd.)		
ĉetnost předávání informací (pravideln x dle potřeby atd.)		
mořnost casti rodiĉ na plánování aktivit s dětmi		
mořnost casti rodiĉ na aktivitách s dětmi		
pomoc s organizací aktivit v MŠ		
zájem o fungování dítěte v MŠ/rodině		
humor a odstup při jednání, je-li to vhodné		
sladřování výchovného stylu		
stanoven pravidel vzájemné spolupráce MŠ a rodiny		

12. Zde prosím k výše uveden tabulce uveďte, v ĉem spatřujete v rámci vzájemné spolupráce s MŠ nedostatky, co by se mlo zmnit?

.....

.....

.....

.....

.....

13. Jakou formu předávání informací o fungování dítěte v MŠ preferujete:

- a) pravideln schůzky rodiĉ s uĉitelkou
- b) nahodil předávání, kdř je potřeba
- c) kombinaci pravidelných schůzek a předávání informací dle potřeby

14. Jak by měla být podle Vás ĉetnost pravidelných schůzek MŠ a rodiĉ dt?

- a) jednou za rok
- b) dvakrát za rok
- c) 3 - 4x za rok
- d) kařd měsíc
- e) jen dle potřeby, nemusí být vůbec, kdř není potřeba

15. Jak prvky podle Vás mají vliv na úspěšnou spolupráci mezi rodinou a MŠ? Uved'te prosím vechny relevantn odpovědi:

- a) zájem o dt
- b) zájem o druhou stranu (MŠ/rodinu dítěte)
- c) informace o fungování dítěte v MŠ/rodině
- d) osobnost rodičů
- e) osobnost učitelek v MŠ
- f) osobnost dítěte
- g) vek rodičů
- h) vek učitelek v MŠ
- i) vzdělání rodičů
- j) vzdělání učitelek v MŠ
- k) vytvořen pravidel spolupráce
- l) pijemnost prostředí v MŠ
- m) dobr vybaven MŠ
- n)etnost ak MŠ i pro rodiče (zahradní slavnost apod.)
- o) jin (uved'te prosím).....

16. Potřebuje rodič vědět co nejvice informací o fungování dítěte v MŠ?

- a) urit ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) urit ne

Zde můžete svoji odpovd' doplnit, vysvětlit.....
.....
.....
.....
.....
.....

Vaše pohlaví:

- a) žena
- b) muž

Vš vek:

- a) 18-24 let
- b) 25-34 let
- c) 35-44 let
- d) 45-54 let
- e) 55 a vice let

Vaše vzdeln:

- a) zkladn
- b) středn bez maturity
- c) středn s maturitou
- d) vyš odborn
- e) vysokoškolsk

Delka Vaší praxe v M:

- a) 0-3 roky
- b) 4-7 let
- c) 8-11 let
- d) 12-16 let
- e) 17 a vice let

Jste spokojen/a s docházkou Vašeho dítěte do M, z hlediska edukace (vychovy a vzdelvn) dítěte?

- a) urit ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) urit ne

Přiloha 2. Dotazník pro učitelky MŠ

DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Kateřina Keselicová a jsem studentkou Univerzity Karlovy.

Žádám Vás touto cestou o vyplnn dotazníku zaměřeného na socializaci dítěte v MŠ, způsob spolupráce rodiny a MŠ při socializaci dítěte předškolního věku. Zjištn výsledky budou užit pro učely bakalárské práce.

Instrukce k vyplňování: není-li uvedeno jinak, u každé otázky uveďte prosím jen 1 odpovd'. U otevřených otázek nebo doplňujících otázek prosím napište, co Vás k tématu napadá.

Výše anonymita bude samozřejmě zajištěna.

Velmi děkuji za Výši ochotu a čas vnovan vyplnn dotazníku.

1. Socializace bývá vymezena jako přechod biologického tvora ve společenskou bytost. Čemu se podle Vás děti v MŠ především učí, s ohledem na stávání se bytostí společenskou?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Na jaké oblasti se výchova a vzdělávání v MŠ podle Vás nejvíce zaměřuje?

- g) rovinu sociln (sociln dovednosti – např. komunikace, adaptace, porozumění sobě i druhm)
- h) rovinu emoční (empatie, porozumění emocím vlastním i druhých, regulace chování atd.)
- i) rovinu kognitivn (pamt', pozornost, myšlen atd.)
- j) vše přibližně stejnou měrou

- k) nevím
- l) jin (uved'te prosím).....

3. Spatřujete soulad v tom, jak rodina a MŠ působí na socializaci dítěte v MŠ?

- c) ano
- d) ne

Zde můžete svoji odpovd' doplnit, vysvětlit:.....

4. V tabulce prosím označte (např. křížkem), zda jsou u dt v MŠ rozvíjeny vybran vlastnosti, dovednosti, charakteristiky apod. (volba jedné z mořnost: určt ano, spíše ano, spíše ne, určt ne):

Oblasti	Určt ano	Spíše ano	Spíše ne	Určt ne	Nevím
vztahy k druhm lidem					
přijímání sociálních norem					
hodnoty společnosti					
identifikace s pohlavní rolí					
adaptace na nov prostředí					
spolupráce					
zvládání konfliktů					
řešení problémů					
řeč					
kommunikace					
sebepojetí					

5. V tabulce prosím opět označte, zda je u vybraných oblastí v tabulce dosahováno souladu mezi MŠ a rodinou v tom, jak jsou tyto oblasti (schopnosti apod.) u dětí rozvíjeny:

Oblasti	Urt ano	Spíše ano	Spíše ne	Urt ne	Nevím
vztahy k druhm lidem					
přijímání sociálních norem					
hodnoty společnosti					
identifikace s pohlavní rolí					
adaptace na nov prostředí					
spolupráce					
zvládání konfliktů					
řešení problémů					
ře					
komunikace					
sebepojetí					

6. V ˇem vnímáte nesoulad při působení na dt v MŠ a v rodině (co děláte jinak v MŠ než v rodině):

.....

.....

.....

.....

.....

7. Jak hodnotíte spolupráci MŠ a rodiny?

- e) velmi dobr
- f) spíše dobr
- g) spíše špatn
- h) velmi dobr

Zde můžete svoji odpovd doplnit, vysvětlit.....

.....

.....

.....

.....

8. V případě „problémů“, konkrétních situací, kter se vyžadují řešení (např. stravování dítěte, vztah dítěte k vrstevníkům, kázeň atd.), dosahuje většinou MŠ a rodina společného řešení (je nalezena shoda v tom, jak postupovat)?

- e) urit ano
- f) spíše ano
- g) spíše ne
- h) urit ne

9. Pociťujete, že Vás rodiče dt respektují (naslouchají Vm, snaží se porozumět Vašemu přání, stanovisku, hledat řešení atd.)?

- e) urit ano
- f) spíše ano
- g) spíše ne
- h) urit ne

Zde můžete svoji odpovd' doplnit, vysvětlit.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Jak hodnotíte komunikaci mezi MŠ a rodinou?

- e) velmi dobr
- f) spíše dobr
- g) spíše špatn
- h) velmi špatn

Zde můžete svoji odpovd' doplnit, vysvětlit (co je dobře/špatn, co by se mlo zmnit apod.)

.....

.....

.....

.....

.....

11. V tabulce prosím vyznačte, jak hodnotíte důležitost jednotlivých prvků spolupráce mezi MŠ a rodinou (hodnota 1 = velmi důležité, hodnota 5 = mlo důležité) a tž jak jste spokojen/a se spoluprací s rodinou v každ z oblastí (opět prosím uveďte hodnotu 1-5 – velmi spokojen/a a mlo spokojen/a).

Oblasti	DŮLEŽITOST Číslo (1-5)	SPOKOJENOST Číslo (1-5)
množství informací		
způsob předávání informací (stn x psemn atd.)		
četnost předávání informací (pravideln x dle potřeby atd.)		
možnost účasti rodičů na plánování aktivit s dětmi		
možnost účasti rodičů na aktivitách s dětmi		
pomoc s organizací aktivit v MŠ		
zájem o fungování dítěte v MŠ/rodině		
humor a odstup při jednání, je-li to vhodné		
sladřování výchovného stylu		
stanoven pravidel vzájemné spolupráce MŠ a rodiny		

12. Zde prosím k výše uvedené tabulce uveďte, v čem spatřujete v rámci vzájemné spolupráce s rodinami dt nedostatky, co by se mlo zmnit?

.....

.....

.....

.....

.....

13. Jakou formu předávání informací o dítěti preferujete:

- d) pravideln schůzky rodičů s učitelkou
- e) nahodil předávání, když je potřeba
- f) kombinaci pravidelných schůzek a předávání informací dle potřeby

14. Jak by měla být podle Vás četnost pravidelných schůzek MŠ a rodičů dt?

- f) jednou za rok
- g) dvakrát za rok
- h) 3 - 4x za rok
- i) kad měsíc
- j) jen dle potřeby, nemusí být vůbec, když není potřeba

15. Jak prvky podle Vás mají vliv na úspěšnou spolupráci mezi rodinou a MŠ? Uvedte prosím vechny relevantn odpovědi:

- p) zájem o dt
- q) zájem o druhou stranu (MŠ/rodinu dítěte)
- r) informace o fungování dítěte v MŠ/rodině
- s) osobnost rodičů
- t) osobnost učitelek v MŠ
- u) osobnost dítěte
- v) vek rodičů
- w) vek učitelek v MŠ
- x) vzdělání rodičů
- y) vzdělání učitelek v MŠ
- z) vytvořen pravidel spolupráce
- aa) pijemnost prostředí v MŠ
- bb) dobr vybaven MŠ
- cc)etnost ak MŠ i pro rodiče (zahradní slavnost apod.)
- dd) jin (uvedte prosím).....

16. Potřebuje MŠ vědět co nejvíce relevantních informací o fungování dítěte v rodině?

- e) urit ano
- f) spíše ano
- g) spíše ne
- h) urit ne

Zde můžete svoji odpovd' doplnit, vysvětlit.....

.....

.....

.....

.....

.....

Vaše pohlaví:

- c) žena
- d) muž

Vš vek:

- f) 18-24 let
- g) 25-34 let
- h) 35-44 let
- i) 45-54 let
- j) 55 a vice let

Vaše vzdeln:

- f) zkladn
- g) středn bez maturity
- h) středn s maturitou
- i) vyš odborn
- j) vysokoškolsk

Delka Vaší praxe v M:

- f) 0-3 roky
- g) 4-7 let
- h) 8-11 let
- i) 12-16 let
- j) 17 a vice let